

ŽIVOT

KULTURNĚ SOCIÁLNÍ ČASOPIS

JANUÁR ♦ LEDEN ♦ STYCZEŃ 1971 ♦ CENA 1 ZŁ.

1.

NOVOROČNÝ PRÍPITOK

A zasa pohár dvihaš na šfastný nový rok
a zasa slovo dvihaš na prvý prípitok.
A predsa inakšie než v minulé roky:

Bud' pozdravený, rok, ohňivko v refazi,
ktorou sa zakotvila na búrnom mori
Nádej —

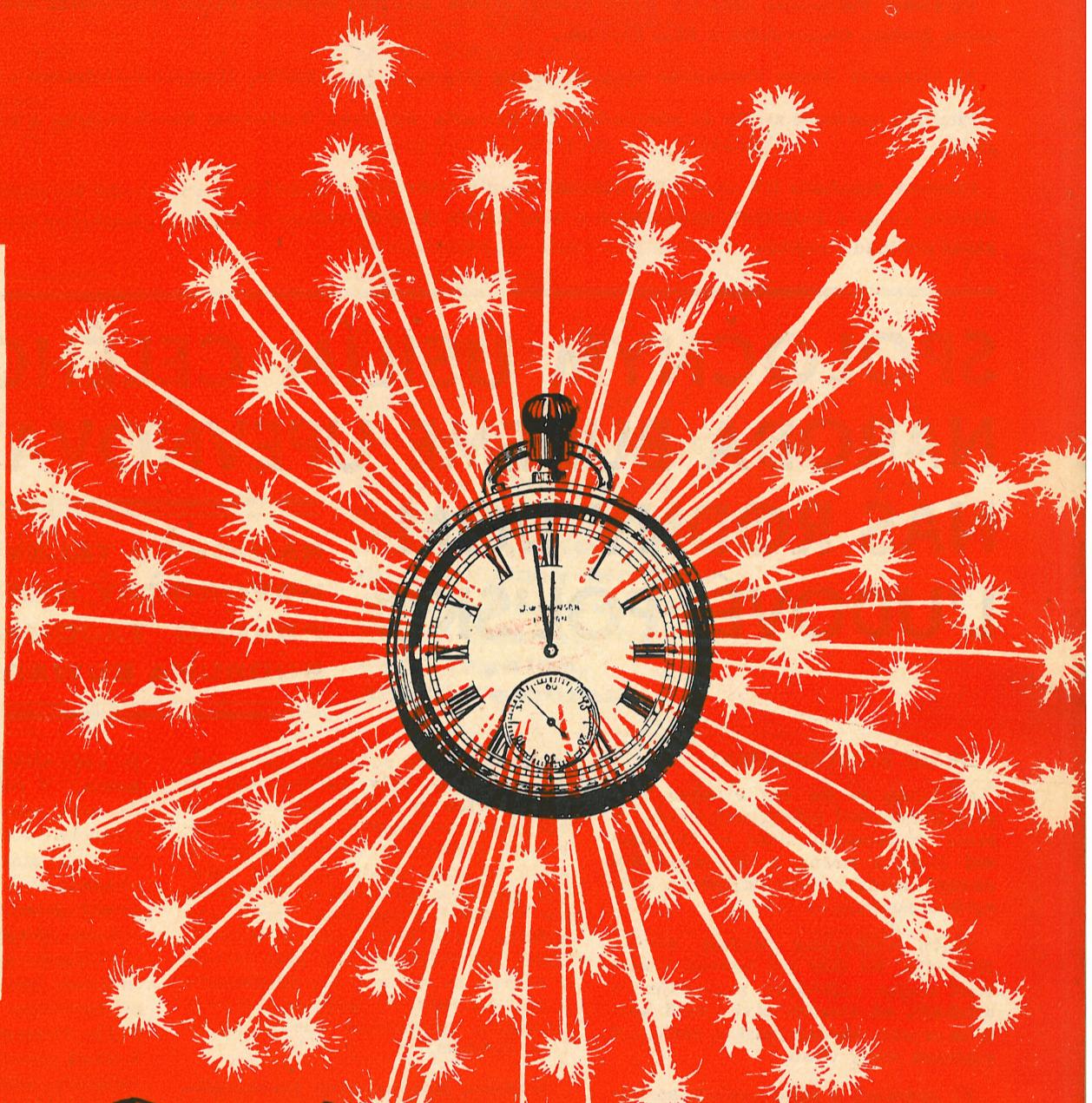
Jak po skončenom diele,
ak máme na myсли číslicu v kalendári,
my v silvestrovskej noci, my, ludia
obyčajní,
čo máme radi víno družnosti —
pripríjame ti.

Bozkom a prípitkom a básňou začíname
nepopisanú stránku čistú
v kalendári.

Hudba hrá do tanca a dobré nám je
vo vľúdnom svetle
žiaroviek a tvári.

Ži šfastne, súdruh,
Ži šfastne, súdružka,
Nech sa nám dieľo darí!

JÁN KOSTRA

VŠETKÝM KRAJANOM V NOVOM
ROKU 1971 VEL' A ZDRAVIA,
POHODY, PRACOVNÝCH
A OSOBNÝCH ÚSPECHOV

ŽELAJÚ
ÚV KSČas A REDAKCIA ŽIVOT

EDWARD GIEREK PRVÝM TAJOMNÍKOM ÚV PZRS

NOVÍ ČLENOVIA A ZÁSTUPCOVIA ČLENOV POLITICKÉHO BYRA ÚV PZRS

Dňa 20. decembra 1970 sa konalo 7. plenárne zasadanie Ústredného výboru Poľskej zjednotenej robotníckej strany. Plénum zhodnotilo situáciu v Poľsku a schválilo potrebné uznesenie.

Plenárne zasadanie prijalo rezignáciu Władysława Gomulku na funkciu prvého tajomníka ÚV a člena Politického byra ÚV PZRS v súvislosti s jeho fažkou chorobou. Plénum zvolilo do funkcie prvého tajomníka ÚV PZRS Edwarda Giereka.

Plénum tilmočilo W. Gomułkovi úprimné želanie, aby sa čo najskôr uzdravil.

Plénum sa uzneslo uvoľniť z funkcie členov Politického byra a sekretariátu ÚV: Bolesława Jaszcuzka, Zenona Kliszka a Ryszarda Strzeleckého a z funkcie člena Politického byra Mariana Spychalského.

Za členov Politického byra ÚV PZRS plénum zvolilo Edwarda Babiucha, Piotra Jaroszewicza, Mieczysława Moćzara, Stefana Olszowského a Jana Szydlaka.

Za zástupcov členov Politického byra ÚV zvolilo Wojciecha Jaruzelského, Henryka Jabłońskiego a Józefa Kępu.

Plenárne zasadanie zvolilo do sekretariátu ÚV Edwarda Babiucha, Kazimierza Barcikowského a Stanisława Kociolka.

Plenárne zasadanie ÚV uložilo Politickému byru prerokovať v najbližších dňoch návrhy na zlepšenie hmotnej situácie rodín s najnižšími príjmami a s viac deťmi, ktorých rodinné rozpočty sú poslednými cenovými opatreniami postihnuté najviac.

SPOLOČNÝM ÚSILÍM CELÉHO NÁRODA BUDEME UPEVŇOVAŤ NÁŠ RODNÝ DOM- L'UDOVÉ POL'SKO

RÁDIOVÝ A TELEVÍZNY NOVOROČNÝ PREJAV PRVÉHO TAJOMNÍKA ÚV PZRS SÚDRUHA EDWARDA GIEREKA

DRAHÍ SPOLUOBČANIA!

Obraciám sa na Vás v mene Poľskej zjednotenej robotníckej strany, v mene spojeneckých strán — Zjednotenej ľudovej strany a Demokratickej strany, ako aj v mene najvyšších štátnych orgánov.

Všetci očakávame príchod nového 1971 roku. No skôr než budeme blahoželať svojim najbližším, pouvažujme o otázkach, od ktorých závisí osud každého z nás, každej poľskej rodiny, o otázkach našej vlasti.

Po zážitkoch a skúsenostach posledných týždňov sme presvedčení o nevyhnutnosti zmien vo verejnom živote našej krajiny a v našich srdciach sa prebúdza rastúca nádej.

V dejinách nášho národa sme prešli mnohými skúškami, ktoré nás nepoučili, no z tej poslednej by sme mali vyvodiť nevyhnutné závery a tieto závery aj prakticky vyjadriť. Politické

myšlienky, ktoré sú vedúce pre krajinu, musia sa vždy konfrontovať so skutočnosťou a každé počinanie so záujmami pracujúcich. To je nevyhnutná podmienka vzájomnej dôvery, ktorá by mala existovať medzi ľudovou vládou a spoločnosťou. Mimoriadnu dôležitosť pripisujeme tomu, aby politika štátu bola jasná a zrozumiteľná pre všetkých, aby prax nebola v rozpore so slovami, aby rozhodnutia a činy sa rodili v úprimom, priamom dialógu s robotníckou triedou, s celým nárom.

Schválili sme už prvé rozhodnutia, ktoré vychádzajú v ústrety najpäči vejším spoločenským potrebám. Ale musíme urobiť oveľa viac. Predovšetkým musíme krok za krokom urýchľovať dynamiku nášho hospodárstva a zlepšovať jeho organizáciu. To a iba to nám umožní znásobiť zásoby krajiny ako jediný prameň, z ktorého možno čerpať prostriedky na ďalšie zlepšenie hmotného položenia pracujúcich. Toto

je nadriadený cieľ socialistickej ekonomiky. V roku 1971 všetkých nás teba čaká usilovná práca na vytváraní perspektív rozvoja krajiny na najbližšie roky, práca na tom, ako najlepšie využiť naše doterajšie výsledky, ako využiť potenciál vytvorený spoločnou prácou národa tak, aby dával celej spoločnosti bohatšie plody. Musíme spoločne korigovať a zlepšovať prácu mechanizmov a štátnych orgánov, a keďže ekonomický a spoločenský pokrok sú nerozlučne späté, treba rozvíjať inštitúcie socialistickej demokracie v každej oblasti života.

To všetko závisí od nás samých. Pořízime sa dookola a spočítajme svoje sily.

Koľko miliónov mocných, šikovných, majstrovských rúk je pripravených, aby našu krajinu dvihali nahor!

Koľko poznatkov a tvorivej predstavivosti chce nám ukazovať nové obzory a nové riešenia!

Koľko energie, organizačných talentov a technických schopností je skrytých v našom národe!

Ak všetky tieto hmotné a duševné sily Poľska uvedieme do pohybu, ak ich dokážeme zapojiť do služieb praktickej činnosti, postupne dosiahneme to, čo chceme a čo sme si predsa vziať.

Čo teda predovšetkým potrebujeme na prahu nového roku?

Najlepšiu odpoveď na túto otázku dajú nám práve tí, čo čestnou prácou prinášajú krajine nové hodnoty.

Preto vyslovujeme uznanie a svoju vrelú vdávku zamestnancom našich tovární, hút, baní, straníckym a verejným aktivistom, všetkým pracujúcim miest a vidieka, čo takto obetavo pracujú.

Nech sa podľa ich príkladu od prvých dní nového roku každé osadenstvo a každý kolektív usilujú dosiahnuť čoraz lepšie výsledky. Nech sa mostatne, hospodársky pouvažujú o tom, čo by sa malo nového podniknúť, aby sa zvýšili spoločné, celonárodné výsledky našej práce.

Naša krajina očakáva lepšiu, kvalitnejšiu, efektívnejšiu prácu každého podniku a inštitúcie, každého gospodárskeho pracoviska, každej školy a vedeckého pracoviska, každého občana.

Chceme, aby v tejto práci každý našiel pole pre vlastnú iniciatívu, aby

ZO SEJMOVEJ TRIBÚNY

Na plenárnom zasadnutí Sejmu dňa 23. decembra m.r. zvolili do najvyšších funkcií poľského štátneho života nových ľudí. Hovoríme sice nových, ale ich poznáme z doterajšej činnosti v našom verejnem živote.

Funkcia predsedu Štátnej rady bola zverená doterajšiemu ministarskému predsedovi Józefovi Cyrankiewiczovi v súvislosti s rezignáciou Mariana Spychalského na túto funkciu.

Kormidlo vlády prevzal Piotr Jaroszewicz, mnohorodený podpredseda vlády, človek, ktorý sa nesmierne zaslúžil o rozvíjanie zásad a praxe spolupráce medzi socialistickými krajinami.

Keďže 7. plénum ÚV PZRS zvolilo Stanisława Kociolka za tajomníka ÚV, Sejm ho odvolał z funkcie podpredseda Rady ministrov. Funkcie podpredseda Rady ministrov Sejm zveril Franciszkovi

Kaimovi, doterajšiemu ministru fažkého priemyslu a Janovi Mitrégovi, ktorý aj naďalej bude zastávať funkciu ministra baníctva a energetiky.

Sejm zvolil Tadeusza Wrzeszczyka za ministra strojárenskeho priemyslu a Włodzimierza Lejczaka za ministra fažkého priemyslu. Janusz Hrynkiewicz, doterajší minister strojárenskeho priemyslu bol zvolený za prvého zástupcu predsedu Výboru pre vedu a techniku.

Zo sejmovej tribúny odzeli slová, ktoré formulovali našu zahraničnú a vnútornú politiku. Poľsko malo a má záujem o medzinárodné zmiernenie napätia. Svoju zahraničnú politiku opiera o spojenecstvo so Sovietskym zväzom a o spoločenstvo záujmov s národnymi socialistickými krajinami. V oblasti medzinárodných vzťahov sme dosiahli politický úspech vyjadrený podpísaním zmluvy o normalizácii stykov s Nemeckou spolkovou republikou. Naša

myšlienka zmiernenia napätia v medzištátnych vzťahoch sa takto realizuje v praxi a jej viditeľným výsledkom bude konferencia o otázkach bezpečnosti nášho kontinentu. Aj naďalej sa bude rozvíjať všeobecná spolupráca so socialistickými krajinami, predovšetkým však so Sovietskym zväzom, ktorý považujeme a budeme považovať za nášho hlavného hospodárskeho partnera tak v impore, ako aj v stále rastúcom exporte.

Veľký význam majú otázky vnútornej politiky. Celú našu činnosť, ako sa konštatovalo v Sejme, zakladame na harmonickej činnosti všetkých spoločenských sil zjednotených vo Fronte národnej jednoty. Poľsko počíta s harmonickou prácou neveriacich a miliónom katolíkov, ako aj vyznavačov všetkých iných fideistických filozofí. Iba v dome, v ktorom ľudia harmonický spolunažívajú môžeme očakávať výsledky hospodárskej a spolupráce. Práve preto bola v Sejme tak dôrazne podčiarknutá otázka zlepšenia vzťahov medzi štátom a cirkvou. Rozvíjajúci sa priemysel, pokračujúca urbanizácia krajiny si vyžadujú pokrok v rolnictve. Nemôžeme si dovoliť stále dovážať poľnohospodárske výrobky,

EDWARD GIEREK

Nové zvolený první tajemník ÚV Polské sjednocené dělnické strany Edward Gierek se narodil 6.1.1913 v Porąbce, okres Będzin ve Slezsku, v hornické rodině. Po smrti otce, který zahynul při důlním neštěstí, odjel v roce 1923 s matkou do Francie, kde pracoval od svých 13 let jako haviř.

Několik let se aktivně účastnil činnosti francouzského odborového svazu. V r. 1931 vstoupil do Francouzské komunistické strany, účastnil se třídních bojů francouzského proletariátu, vedl stávky, pracoval v dělnickém kulturně-osvětovém spolku. V roce 1934 byl za účast ve stávce horníků uvězněn a vypovězen z Francie do Polska. V r. 1937 znova emigroval, a to do Belgie, kde byl opět horníkem. V dolech pracoval celkem 17 let. V Belgii se aktivně účastnil politické činnosti v řadách KS Belgie. Za okupace se v Belgii aktivně zapojil do hnutí odporu proti nacismu.

V prvních letech po válce se podílel na organizování Svazu polských vlastenců v Belgii a Polské dělnické strany

každý podľa svojich sôl a schopnosti mohol prispievať k zvelaďovaniu spoľočného dobra a spoločného úspechu.

Mnohé pálivé problémy nášho života čakajú na patričné riešenie. Veďme, že ich vyriešime. Neexistuje totož taká oblasť nášho života, neexistujú také otázky medzi nami Poliakmi, ktoré by sme v jednote a v súlade so záujmami národa, so štátymi záujmami nášho socialistického štátu nemohli vyriešiť.

DRAHÍ SPOLUOBČANIA!

Zelám vám všetkým, aby ste v Novom roku mali veľa dobrých, radostných dní, aby ste si plnili svoje každodenné povinnosti v presvedčení, že vaša práca prináša úžitok krajine a zároveň slúži osobnému blahu každého z vás.

Srdcne pozdravujem poľské ženy, naše matky, naše manželky a sestry, s ktorými prežívame starosti a radosti všedných dní.

Nesmierne vrelé blahoželám mládeži, ktoré ctižiadostivosť, horlivosť a nadšenie sú také veľmi potrebné vlasti.

Našim početným krajanom v cudzine želám, aby ich srdcia tlkli v spoločnom rytmie so srdcami celého poľského národa, aby mohli byť hrdí na svoju zem a na výsledky, ktoré dosiahla.

Pevne verím, že v Novom roku vďaka nášmu spoločnému úsiliu bude ľudové Poľsko upevňovať svoju medzinárodnú poziciu a úctu vo svete, ktoré mu patria.

ny a řídil činnost Národní rady v Belgii, jejímž předsedou byl dva roky. Po návratu do Polska v roce 1948 začal pracovat v ÚV Polské dělnické strany a od roku 1949 ve stranickém aparátě ve Slezsku jako tajemník vojvodského výboru PSDS v Katovicích. Tam rovněž dokončil dálkové studium na vysoké škole báňské a stal se inženýrem.

Na II. sjezdu strany v roce 1954 byl zvolen členem ÚV PSDS a byl pověřen řízením oddělení ÚV pro těžký průmysl.

Na 6. plenárním zasedání ÚV PSDS v roce 1956 byl zvolen tajemníkem ÚV, na 7. plenu téhož roku členem politického byra ÚV PSDS a tuto funkci zastával od r. 1957 zároveň s funkci prvního tajemníka vojvodského výboru PSDS v Katovicích. Od IV. sjezdu strany v r. 1964 a potom po V. sjezdu v roce 1968 se znova stal členem politického byra ÚV PSDS.

Poslancem polského Sejmu je od roku 1952.

Je nositelem Řádu budovatelů lidového Polska, Řádu praporu práce první třídy a dalších státních vyznamenání.

Vďaka našej mierovej politike, vďaka našim spojenectvám miesto, kde žijeme, kde budujeme náš domov, sa konečne stalo bezpečné. Bezpečná je budúcnosť našich rodín, našich detí, našich spoločných a osobných úspechov, toho všetkého, čo obsahuje slovo: vlast.

Bratské pozdravy a želania zasielame národom Sovietskeho zväzu a všetkých socialistických krajín, našim spojencom a priateľom na všetkých kontinentoch s vedomím toho, že dobro našej krajiny je navždy a nerozlučne späť s dobrom socialistického spoločenstva.

Všetkým, čo na svete bojujú za slobodu a nezávislosť, za pokrok a sociálnu spravodlivosť vrelo želáme nové víťazstvá v ich spravodlivom boji.

DRAHÍ SPOLUOBČANIA!

Onedlho hodiny odbijú polnoc. Vkorčíme do Nového roku. Podľa obyčaje objímeme svojich najbližších a priateľov a srdečne priateľsky pozdravíme neznámych. V tejto chvíli prežívame pocity rodinného, národného a ľudského spoločenstva. Nech žiara tejto chvíle potrvá aj v ďalších mesiacoch. Nech spôsobí, aby sa nikto necítil osamotený, aby sme všetci preživali družbu, aby sme z tejto družby čerpali silu, aby sa naše snahy a túžby uskutočnili.

Aby zajtrašok bol lepší ako dnešok.

Aby každému z vás, drahí spoluobčania priniesol viac hojnosti, veľa zdravia a osobného šťastia.

musíme urobiť všetko, aby sa naša vlastná výrobna základňa rozvíjala v súlade s požiadavkami spoločnosti. A to zasa závisí predovšetkým od súkromne hospodáriacich rolníkov a od socialistického sektora nášho poľnohospodárstva. A práve preto zo sejmovej tribúny odzneli slová o mimoriadnej dôležitosti, ktorú vláda bude pripisovať otázkam vidieka.

Hovorilo sa o okamžitých a dalekosiahlych krokoch strany a vlády dotýkajúcich sa hospodárskej a sociálnej politiky. Jej základným cieľom je zaisťiť ďalší harmonický ekonomický rozvoj a súčasne pozdvihnuť životnú úroveň celého národa. Hovorilo sa o vytváraní národného dôchodku, ako aj o jeho rozdeľovaní za širokej veenej konzultácie so zástupcami všetkých pracujúcich, s pocitom vzájomnej dôvery medzi vládou a spoločnosťou, s plným pochopením toho, že hospodárske úspechy krajiny, rast našich vlastných príjmov závisí od zlepšenia našej vlastnej práce. Táto otázka sa zreteľne dostala do popredia v sejmových prejavoch. Je v nich aj hodnotenie našich reálnych možností a kon-

štatovanie, že vláda vynaloží všetko úsilie, aby tvořivá práca spoločnosti prinášala čo najvyššie efekty pre krajinu a pre nás všetkých.

Tu opäť je nevyhnutné pripomenúť maximálne využívanie rezérv, ktoré máme k dispozícii, za čo najširšej iniciatívy a aktivity robotníkov, rolníkov, technikov, inžinierov a vedcov. Iba ich tvorivé úsilie môže rozvíjať výrobu tovarov všeobecnej spotreby, zlepšovať zásobovanie našich miest a vidieka. Základnou zásadou novej politiky štátu v ekonomickej oblasti bude späjať rast tempa poľnohospodárskej a priemyselnej produkcie s tempom zvyšovania životnej úrovne pracujúcich.

Od efektov nášho hospodárstva bude závisieť aj rozvoj poľského zahraničného obchodu. Lebo bez neustále rastúceho exportu nemožno navrhovať import tovarov, ktoré sú nám také veľmi potrebné.

Riešenie úloh, ktoré sú pred nami vo vnútornej a zahraničnej politike závisí od rozvážnej a dôslednej práce, od podpory, akú občania PIER poskytnú vládnej politike. Rozhodujúca bude aktivita milió-

Politycké byro Ústredného výboru PZRS

ČLENOVIA:

Edward Babiuch,
Józef Cyrankiewicz,
Edward Gierek,
Piotr Jaroszewicz,
Stefan Jędrychowski,
Stanisław Kociołek,
Władysław Kruczak,
Ignacy Loga-Sowiński,
Mieczysław Moczar,
Stefan Olszowski,
Jan Szydlak,
Józef Tejchma.

ZÁSTUPCOVIA ČLENOV:

Henryk Jabłoński,
Mieczysław Jagielski,
Wojciech Jaruzelski,
Józef Kępa.

Tajomníci ÚV

Edward Gierek —

PRVÝ TAJOMNÍK ÚV PZRS

Edward Babiuch,
Kazimierz Barcikowski,
Stanisław Kociołek,
Mieczysław Moczar,
Stefan Olszowski,
Artur Starewicz,
Jan Szydlak,
Józef Tejchma.

BLAHOŽELANIA

Prvý tajomník ÚV PZRS Edward Gierek, predseda Štátnej rady Józef Cyrankiewicz a ministerský predseda Piotr Jaroszewicz obdržali mnohé blahoželania z Poľska a z cudziny, predovšetkým od najvyšších stranických a vládnych činiteľov Sovietskeho zväzu a ostatných bratských socialistických krajín.

Prvý tajomník ÚV KSČ Gustav Husák zaslal súdruhovi Edwardovi Gierkovi k jeho zvoleniu za prvého tajomníka ÚV PZRS blahoprajný telegram tohto znenia:

Drahý súdruh Gierek,

posielam Vám v mene vedenia KSČ i v mene svojom srdečná a úprimné blahoželanie k Vášmu zvoleniu do funkcie prvého tajomníka ÚV PZRS. Zelám Vám, všetkým vedúcim súdruhom i celej bratskej Poľskej zjednotenej robotníckej strane veľa úspechov vo Vašej zodpovednej práci. Ubezpečujem Vás, že budeme aj naďalej dôsledne rozvíjať všestrannú, súdružskú spoluprácu s Poľskou zjednotenou robotníckou stranou a Poľskou ľudovou republikou pre obojstranný prospech v záujme prehlbovania jednoty socialistických krajín a upevňovanie mieru vo svete.

nov pracujúcich na poliach a v továrnach, v úradoch a vo vedeckých ústavoch. Mimoriadne úlohy stoja aj pred robotníckou, vidieckou, vysokoškolskou a školskou mládežou. Nevyhnutným činiteľom v tomto procese bude upevňovanie zväzkov medzi orgánmi štátnej moci všetkých stupňov a robotníkmi, rolníkmi a inteligenciou. Práve preto bola v Sejme nastolená otázka, aby sa predsedníctva národných výborov podieľali na práciach vlády. Základným a konečným predpokladom, stvárnujúcim našu politiku je plné prihliadanie na záujmy spoločnosti zodpovedajúcej hospodárskym možnostiam a politickým záujmom Poľska, prihliadanie na záujmy obyvateľov tak miest, ako aj vidieka. Práve tu je miesto na všetky záverky vyplývajúce z principiálnej zásady robotnícko-sedliackeho zväzku.

„Naša krajina — ako konštaoval súdr. E. Gierek — opäť rytmicky pracuje. Táto čestná práca vytvárajúca spoločné dobro národa si zaslúží naše najvyššie uznanie, je prejavom vlasteneckva a občianskeho uvedomenia.“ A práve tam by sme malí vidieť prameňe úspechov nadchádzajúcich čias.

ŽIVOTOPIS ATOMU

Na jevišti „našeho“ trojrozměrného geometrického prostoru — čili světa, jedinými herci jsou od začátku ATOMY. Téměř na každém kroku slyšíme slovo atom. Ať už je to heslo v křížovce, nebo rozbití v laboratořích, využití v atomových elektrárnách, že mu patří budoucnost, že tuto budoucnost ohrožuje atomová bomba, že žijeme v atomovém věku, vozidla budoucnosti budou mít atomový pohon, atd. atd. Ale odkud pocházejí tito veteráni a co jsou zač? Nuže, pojďte se mnou pátrat po těchto stavebních kamenech světa, po jejich mládí a tím pronikat do nitra prahmoty.

Atom. Pochází z božské rodiny, i když pro nás se narodil teprve před dvaapůl tisícem let, což neznamená, že se nenacházel v seznamu světa již od jeho počátku. Kolébkou mu bylo starožitné Řecko a kmotry v roce 600 př. n.l. starožitní filosofové Leukipos a Demokritos. (Udivili by se tuze tito pradávní vědci, kdyby věděli, že tentýž křest přijalo XX. století). To oni totiž poprvé vyslovili domněnkou, že hmota není dělitelná do nekonečna, nýbrž že se skládá z malých, dále již nedělitelných částic zvaných atomy, což vyjadruje i sám název, poněvadž slovo „atomos“ znamená řecky nedělitelný. K podobným závěrům došel v téže době pololegendární čínský filosof Lao-tse, který nazval atom „tao“ a mudrc šerého dávnověku Ind Uluka, který nazýval atomy „paramanu“ domnívaje se, že existují pouze čtyři druhy: země,

voda, vzduch, světlo. Mnozí se Ulukovi smáli i jeho učení. Dali mu urážlivou přezdívku „Kanada“, což znamenalo „požírač zrní“. Tím chtěli vyjádřit, že Ulukův rozum je natolik omezený a malý, jak jeho paranamy. Byli krátkozrácí, stejně jako ti, kteří nepřipouštěli, že ještě za svého života se v Životě dočetou o přistání lidské posádky na Měsíci. Jak si tito učenci představovali atomy? Tehdy jako malá těleska bez jakékoli struktury a vnitřního pohybu (viz obrázek Atomy v pojetí antických filosofů Leukipa, Demokrita a Epikura).

Byly to neviditelné, poslední nedělitelné částice různých tvarů s rozličnými výstupy a háčky, kterými se spojovaly a tím byly určovány vlastnosti hmoty. Byla to geniální domněnka, která se snažila objasnit mnohé přirodní jevy, pokládané za tajemné, božské a magické. Pochází odtud i nejzákladnější hypotéza biologie, která zní: všechno co činí například zvířata, činí i atomy. Není proto divu, že církevní hodnostáři prohlásili víru v atomy za kacírství a po dlouhá léta ji zakazovali. Jedině snad antický básník Lukrecius se nemýlil tvrdíc, že atom osvobodil člověka od bázne před bohy. Lidé se tehdy rozdělili na zastánce atому, na pronásledovatele zastánců atому a na skeptiky, kteří pochybovali o existenci atomu tvrdíc, že atomy jsou výmyslem a zmínky o nich zaniknou brzy v prachu knihoven.

Od dob řeckých filosofů do rozbřesku XIX. století se v kádrovém a osobním

životě atomu mnoho nezměnilo. Ale nahlédněme ještě do filatelistické kolikce atomistické teorie. Ulukova a Empedoklova teorie o tom, že země, oheň, vzduch a voda se spojují a vytvářejí nám známé věci působením dvou univerzálních sil — Lásky a Boje, je náznakem toho, co dnes nazýváme silami mezi atomy. První zajímavá teorie předpokládá, že atomy jsou maličké magnety (Petty William — přednáška v roce 1674 v Královské vědecké společnosti v Londýně). Podobně jako naše Země má každý atom dva magnetické póly a gravitační jádro, může se otáct kolem své osy a při tom kroužit kolem dalších atomů, podobně jako se Měsíc otáčí kolem Země. Petty také předpokládal, že existují atomy mužské a ženské, takže slova bible „a stvořil je mužskými a ženskými“ se mohou vztahovat na atomy stejně dobře jako na živočichy. Po uplynutí středověku, kdy atom upadl v zapomenutí, teprve období renesance přináší nové poznatky. A tak z nejvýznamnějších atomistů XVII. století nutno jmenovat Galilea a Newtona, v XVIII. století jugoslávského přírodnovědce a teologa Boškoviče, který pokládal atomy za střediska sil v nepřetržitém hmotném prostředí. A pak následují slavní vědci, kteří strávili nad atomy celý život, změnili poněkud dějiny fyziky a byli poctěni Nobelovou cenou. Z významnějších badatelů novověku je třeba uvést: Becquerella, manžely Curieovy, Rutherforda, Plancka, Einsteina, Bohra a našla by se

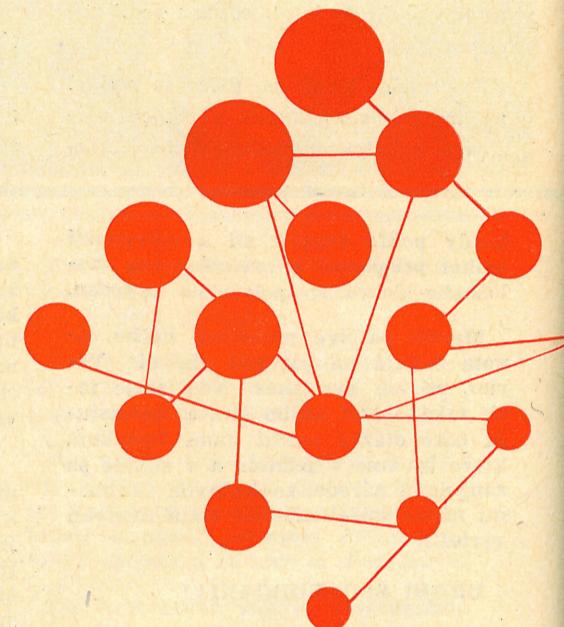
ještě celá řada novodobých „Demokritů“.

I když neexistuje na světě takový elektronový mikroskop, který by nám dovolil shlednout vnitřek atomu, vědecké metody jsou mnohem dokonalejší a fyzici od XVIII. století již doveďou existenci atomu dokázat. Dějiny se tedy všem skeptikům a pochybovacům vysmály, a můžete věřit, že autor tohoto článku Vám text zpracoval z tak obrovského počtu atomů, že až nás opouští představivost.

Dnešní pokrok, založený na principu, že tajemství přírody jsou jednoduchá, nepřinesl ještě konečný a naprostě shrozumitelný životopis atomu.

Snad ty, milý čtenáři, přineseš novou soubornou teorii o atomu a tak dokončíš tento životopis. Drž se Atome a tradičních „Sto let“, ale pouze ve službách pro blaho lidstva.

Stanislaw Metelski

PARIA Z MONTMARTRU kráčí do nesmrteľnosti

Bol precitlivený, a preto sa utiekal k iróni; bol slávny, ale dievčence nad ním krčili nosy: má také krátke nohy. Volal sa gróf Henri Toulouse-Lautrec, no vraveli mu „krápán z Montmartru“. Jeho predkovia niesli meno Francúzska v križiackych výpravách. Henri máloval prostitútky a tie navždy preslávili jeho meno.

Roku 1929 kupuje riaditeľ francúzskeho Národného múzea obraz s názvom La Goulue. Namaľoval ho Toulouse-Lautrec. Patrí k najcennejším na svete.

V tom istom roku umiera v Paríži žena, ktorú obraz predstavuje. Každý ju pozná ako „klozetbabu“, lebo svoje neslavné roky prežila v predsienech záchodov a natírala tučné dlane dámam, ktoré tam prichádzali. Každý ju vola La Goulue, čo znamená pažravec, žráč. Nepekné meno pre ženu, ktorá je roku 1888 šestnástročným dievčaťom, vzbudzujúcim v mužoch túžbu a v maliarovi Lautrecovi chuf namaľovať ju.

Keby bol roku 1929 ešte Toulouse-Lautrec žil, nebol by osud k La Goulue taký krutý. Lenže Lautrec je už dávno mŕtvy. Zomrel tridsaťsedemročný — v tom istom veku, v ktorom umrel aj Raffael, van Gogh a Watteau.

Narodil sa 24. novembra 1864 v Albe ako gróf Henri-Marie-Raymond de Toulouse-Lautrec-Monfa. Jeho otec je švihácky šlachtic, ktorý si z pozemského raja vyberá kone a ženy. Napokon sa oženil so svojou sesternicou — sentimentálou tiouchou osôbkou. Po rokoch si s ľahkým smútkom zvykla na skutočnosť, že jej manžel patrí iným ženám.

Tragika Henriho však nie je v blízkom príbuzenstve rodičov. Ako neposedný výrastok spadol zo stoličky a zlomil si jednu nohu. O rok neskôr padol do zákopu a zlomil si druhú. A pretože v týchto veciach zohrá dôležitú úlohu aj dedičnosť — Henriho nohy sa nehoja. Na celý život ostáva pekný a prízažlivý chlapec mrázkom — krpánom. Nie je však trpaslíkom — všetky časti jeho tela sú úmerne vyvinuté — iba nohy sú kratšie, ako by sa žiadalo. Je vysoký 152 centimetrov, ale jeho chôdza nie je normálna.

Prvé modely Henriho Toulouse-Lautreca sú zvieratá. Kôň na jeho obraze s názvom Cirkus Fernando nemá obdobu v modernom maliarstve. Potom sa jeho námety rozšíria o dostihy a jockeyov. Je to otcova náklonnosť, ktorá sa u Henriho nemôže prejavíť inak! Alebo ten prostý obdiv rýchlych a fyzicky zdatných jazdcov?

Nastahuje sa do otcovho parížskeho bytu, ale v skutočnosti býva na Montmartri. Jeho skutočným domovom sú krémky a hlučné lokality, najslávnejšie tanečné sály tých čias — Divan Japonais, Folie Bergere, Casino de Paris, Moulin Rouge. Je nápadný tým, že je malý, je nápadný aj svojím oblečením — nosí bohaté zdobené vesty, paličku so zlatou rúčkou. A každému platí — dievčencom, čo sa na neho vyškierajú, priateľom, ktorí nemajú na vstupné do bordelu, mužom, čo ťažko hasia svoj smáď. Svoje nešťastie nosí s dôstojnoušťou šľachtica: nikomu sa nestáže. Nie je zloprojtný ani uštipačný — iba duchaplnie ironický. A vždy má tieseň z pocitu, že ho nikto nemiluje. A keďže sa v Paríži všetko predáva a všetko kupuje, pokúsi sa aj on kúpiť si lásku.

Najvýchýrenejší lokál na Montmartri — Mirillon, patrí spevákovi Bruantovi. Tu sedáva Lautrec najradšej. So zahmleným pohľadom človeka, ktorý je vždy tak trochu v nálade, pozoruje tančujúce páry. Zrak sa mu pristaví na tanecnicu, ktorá vyhadzuje nohy v čiernych pančuchách s neobyčajnou rýchlosťou. V prestávke si dievča sadne k jeho stolu a zje rezeň bez dlhého nükania. Potom sa opäť zamieša medzi tančiacich. Všetci sa smerujú rýchlosťou, akou rezeň zjedla. Lautrec sa bojí, že sa smiech obráti proti nemu.

— Si pažravá, — povedal dievča, keď sa znova priblížilo k jeho stolu.

— Ale čo, — odpovedala, — som hladná.

— Ako sa voláš?

— Louise Webová...

— Príd zajtra za mnou do ateliéru. Tam môžeš jest, koľko ti len bude chutiť.

Louise Webová nebola prvým Lautrecovým modelom. Maľoval už královnu modeliek — Suzanne Valadonovú ktorá sa neskôr stala matkou slávneho maliara Utrilla. Louise sa stala jeho modelkou i milenkou — za stravu bez bytu. Bolo to jednoduché dievča. Bola rada, keď sa dosýta najedla, tešila sa, keď sa na volánkoch jej spodničky pristavili mužské oči. Aristide Bruant sa jej sputuje, čo vidí na tom trpaslíkovi. A vtedy sa dievča vytasi s výrokom:

— Henri bude najslávnejším maliarom Paríža.

Prekvapený Bruant jej odsekne:

— Povedz svojmu priateľovi, aby mi namaľoval nejaký plagát, kym ho nezaskočí sláva.

Kvôli Louise Henri načrtne svoj najslávnejší plagát, predstavujúci speváka Aristida Bruanta s červeným šálom okolo krku. Je to dodnes plagátový unikát.

Lautrecova sláva sa začína vo chvíli, keď k jeho stolu pristúpi majiteľ renomovaného lokálu Moulin Rouge a prosí ho:

— Gróf, nakreslite mi plagát. Ved Moulin Rouge poznáte tak, ako nikto iný v Paríži...

— Dobre, — odvetí Henri a dodá: — No s Webovou v popred...

— Ale ona netancuje u mňa! Z mojich tam dajte aspoň Valentína.

Tento rozhovor sa odohral za daždivého jesenného večera roku 1891. Oboje postavy plagátu — La Goulue a Valentino — sa stanú nesmrteľnými.

Umenie Henriho de Toulouse-Lautreca je jedinečné. Nepatrí výhradne ani jednému umeleckému smeru. Hoci v jeho časoch prekvital impresionizmus, ostal vernejší skutočnosti. Bol reportérom a básnikom so štetcem v ruke. Bol maliarom nocí a žien s čerňou pod viečkami. Večer čo večer prichádzal do Moulin Rouge, zasadne za svoj stôl s mramorovou doskou, objedná si absint a dívá sa. Keď sa nasýti pohľadom alebo ho zaujme farba či pohyb, začne kresliť.

Miloval ženy, — miloval šport, obdivoval tanec a rýchly beh koní — ale navždy sa musel uspoko-

Je známo, že existují umělecká díla, která mají široký dopad. Již v dávné minulosti vznikly romány, které inspirovaly četně jedince k velkým činům, například k sebevraždám, defraudacím a podobně. Dnes v této věci nevedeme statistiku, ale případ Kovašta Eduarda, žáka sedmé bě, nám naznačuje, že bychom o tom měli uvažovat.

Byl sychravý večer. Kovašta Eduarda si sedl před rozebranou televizi, aby sledoval část večerních pořadů. Směl se divat do čtvrt na deset, neboť utřel nádobí, přinesl z krámu nové koření a odnesl dopis kniháři Jakoubkovi. Sledování večerních pořadů bývala odměna za mimorádné zásluhy, kterou mu občas udělovala matka, zatímco otec tvrdil, že dítě patří do postele. Ale otec odejel na služební cestu do Rakovníka, takže nehrzily žádné komplikace.

A program toho večera stál za to. Televize uváděla již po několikáté hru „Promiňte, omyl!“ Miliony diváků znova zasedly k obrazovkám, aby sledovaly zoufalý strach staré ženy, která nakonec

PROMIŇTE, OMYL!

zemře rukou najatého vraha. Kovašta Eduarda zíral s vypoulenýma očima na ten napínavý příběh a nehledanými slovy odzuval proradného manžela, který se bez rizika zbavil manželky, neboť sám odcestoval, čímž získal báječné alibi.

„Mami, to byl grázl, ten manžel, co?“ útočil na matku.

„Byl, Edáčku, ale teď už běž spát!“ řekla paní Kovaštová. „A na tu detektivku nemysli, ať se ti nezdají ošklivé sny!“

Jenomže ono se lehce řekne „Nemysli na to!“ Eduard si lehl do postele a obraz k smrti vystrášené ženy měl stále před očima. Ten bídák manžel! Odjede si, najme vrah a... A teď si Eduard uvědomil, že otec odjel do Rakovníka. Když se chtěl maminky zbavit, stačilo by mu najmout vraha. Tatinek ovšem není žádný padouch, ačkoliv člověk nikdy neví.

A v poslední době se rodiče často hádali.

Na věži kostela odbíjela desátá.

Náhle se Eduardovi zdalo, že otec byl na matku přiměřeně zlý. Ve středu na ni neurvale křičel, že calamáda se ke kynutým knedlíkům nehodí. Nebo si vezměme čtvrték. Otec zuřil, že nemá čistou košíli, maminka pravila, že není otrok a on zlověstně pronesl, že se tedy nemusel ženit. To zna-

mená, že se mu manželství zajídá, jinými slovy, že mu maminka překáží.

Na věži odbíjelo půl jedenácté a Eduard horečně přemýšlel. Jestliže maminka tatínkovi překáží, je tak nemožné, že se jí bude chtít zbavit podobným způsobem jako ten padouch ve filmu?

Maminka už jistě spí a neví, že je ve strašlivém nebezpečí. Najatý vrah se možná právě nyní doplňil k domku a chystá se strčit klíče, zapuštěné mu otcem, do zámku! Eduard se náhle zachvěl a na zádech mu vyrazil studený pot. Zdálo se mu, že zaslechl šramot. Zatajil dech a naslouchal. Ano, nyní to slyšel docela jasně! Někdo se pokoušel vsunout klíč do domovních dveří!

Odbíjelo jedenáct hodin.

Klíč v zámku se dvakrát otočil a Eduard si představoval, jak se kliká suně pomalu dolů. Ozval se nepatrný skřípot zvolna a s největší opatrností otváraných dveří. Najatý vrah se ocitl na chodbě. Nemůže být nejméněch pochyb, že je přesně informován o poloze matčina pokoje. Otec jistě promyslel svůj zločin do posledního detailu. A skutečně! Plíživé, šoulavé kroky směrovaly k matčině ložnici.

V tom okamžiku se Eduard Kovašta rozhodl. Když začal křičet, stěží by se dovolal pomoc. A najatý vrah by zamordoval i jeho. Musí tedy zneškodnit vyvrhele vlastními silami! Potichu slezl z postele a začal hledat nějaký těžký předmět. Stětí mu přálo, neboť u kamen se povalovalo důkladné poleno, které se dobře drželo v ruce. Takto vyzbrojen otevřel potichu dveře svého pokoje a vylezl se na chodbu. Byl bos a v tom měl výhodu před najatým vrahem. Mohl se pohybovat mnohem rychleji, aniž způsobil nějaký hluk. Naproti tomu najatý vrah se jen zvolna sunul ke svému cíli.

Eduard stanul před dveřmi matčiny ložnice první. Přitiskl se ke stěně a čekal. Soulavé kroky se zlověstně blížily. Střetnutí bylo neodvratné.

Najatý vrah se doplňil ke dveřím matčiny ložnice. Aniž se rozmyšlel, uchopil kliku a opatrně ji stlačil dolů. Ale v tom okamžiku zasáhl Eduard. Těžké dubové poleno zasvištělo vzduchem a dopadlo vrahovi na temeno. Najatý vrah zastádal a sesunul se na studenou podlahu.

V tu ránu se otevřely dveře ložnice a v nich stulaná matka. Jedním pohledem zhodnotila situaci a vrhla se k bezvládnému tělu. „Ježíšmárja, to je omyl!“ zastádal. „Tonku co se ti stalo?“

Knihař Jakoubek, pozvaný matkou na přátelskou návštěvu na jedenáctou hodinu večer, nejel však známy život a musel být dopraven do nemocnice. Tak se stalo, že se o jeho návštěvě dověděl i Eduard Kovašta starší, když se vrátil ze služební cesty. Koupil synovi hodinky a řekl, že se zachoval jako chlap.

Zato paní Kovaštová dospěla k názoru, že se školou povinná dítka nemají dívat na večerní pořady televize.

Miloslav Švandrlík

jí s úlohou diváka. Démonicky ho přifahovali telá žien. Opájali ho ženské ruky, štíhle nohy v čiernych pančuchách a mocné prsia mladých dievčencie. Rád by bol býval faunom, ale ostat len trpeným přítelem. Náruživo zachytáva nezobrazený svet lokálov, kde rovnako možno stretnú pána ako gigola, dámú i pobehlicu. Nevestince pokladá za klub žien, ktoré združil rovnaký záujem. Tieto ženy boli pre neho jedinou dostupnou spoločnosťou. Neraz ho tu, vyčerpaného prácou a alkoholom, pritulili aj na niekoľko týždňov. Odtiaľ priprával na svet svoje nesmrteľné plátna: ženy s končitým pôžitkárskym nosom a rozdelenou bradou, s frívlným oblečením a komickým účesom. Divadlo bolo jeho druhou náruživosťou. Rád sa díval na tažké závesy, prekrásne kostýmy a odhalené belostné nádrá žien. V tomto prostredí stretol svoje ďalšie modelky — ženského klauna Chau-U-Kao, americkú tanečnicu so závojom Loie Fullerovú, Marcellu Lenderovú. Yvette Gilbertová patrila k šantánu — krehká a filigránska speváčka veľmi dobre rozumela Lautrecovi. Ale milovala ho nemilovala ani jedna. Ani Louise Weberová. Preto sa jej tak skoro nasýtil.

Degas ho posměl, aby vyšiel zo zadymených lokálov a objivil prírodu očami maliara.

Nemám prečo sa priateľ s prírodou, — odsekol Lautrec. — Ked' mi už raz dala takéto nohy, nemáme sa príliš v lásku.

— Nuž ale tvoje modelky sú vari pekné?

— Nie, to nie, — bránil sa maliar. — Ale sú mi blízke. Aj to je voľačo.

Neklamal. Dievčata sa nehanbili pred ním, keď vošiel do ich izbičky vo verejném dome. Smelo odhalovali aj tie časti svojho tela, ktoré nikdy neboli vábne. Ony sa nestarajú o jeho smiešne nohy, ani veľké smutné oči — pre Augusta alebo Hluchú Bertu je Henri dobrý známy, ktorému sa nepatri odoprieť. Pravda, nie je ako ostatní, on ich maľuje — ale nech si pomôže, možno to potrebuje pre obživu... ktové, či je vôbec grófom — uvažujú dámicek z nevestinca.

Maľoval ich vo výemožných pózach — pri čakaní na zákažníka, ako sa vyvalovali na plyšovej kanape po namáham dne, ako sa umývali a obliekali. Aby ich mohol celé dni maľovať, rozholol sa našťahovať do bordelu. Na fiaker naložili okrem plátna, farieb a štetcov aj debyn s fľašami.

Prihlásil sa u madame a spýtal sa, či mu už prípravili izbu. Madame mu neklamala, keď povedala, že sa dievčence na jeho spoločnosť tešia ako na svojho milého spolubývajúceho.

Je rád, že ho niekto úprimne čaká a v hľbke duše sa hanbí, že sú to rovnako opovrhnuté bytosť ako on. Robí tu zo seba šaša, oblieka si maškary, usiluje sa zabudnúť, kým a čím je. A potom naopak — spomenie si na svoj pôvod, narýchlo usporiada večeru v Moulin Rouge, prikáže pripraviť vyberané menu, elegantne sa obleče a nav-

štíví svoju matku. Aby ukázal, že je spoločenský, svoje recepty na koktaily vydá aj knižne.

Istý čas ho chráni meno a bohatstvo. No potom je příliš nepohodlný — najmä manželom z vysoké společnosti, ktorí si so záľubou odskočia na kus „reči“ do bordelu. Boja sa, že ich Lautrec nakreslí a nevedno kedy sa objavia na jeho obrazoch. Rozchýria o ním, že stratil nielen rozum, ale možno aj svoje pohlavie, keď sa nastahoval do verejného domu.

Zíde sa rodinná rada Toulouse-Lautrecovcov a otec žiada, aby dal Henriho do ústavu pre duševne chorých. Matka trvá na svojom:

— Henri nie je blázon.

— Ale bude, keď sa upije na smrť, — oponuje otec.

Napokon prinútia matku, aby dala súhlas na Henriho liečenie v blázinci v Neuilly. Po hlbokých depresiách nasleduje vypáte tvorivé obdobie. Rodičom, lekárom a napokon aj sebe chce Henri dokázat, že je zdravý. Nemá už modelky. Maľuje spařátku. Ved stačí privriet oči a roztancuje sa mu celé parížske podsvetie. Tako vznikajú jeho najslávnejšie obrazy. O niekoľko mesiacov ho prepustia, ale on nie je šťastný. Naopak, niečo sa v ním zlomilo — má len tridsať päť rokov a cíti sa ako starec. Vyhýba sa Parížu, ale neprestáva maľovať. Maľuje Angličanku z kaviarne Star v Le Havre, opäť tanecnice a speváčky a potom sa vracia na otcovský majetok. Je leto 1901. Jeho mysel' je jasná, ale telo, podlomené alkoholom, neposlúcha a neliečený syfilis je čoraz zákernejší.

— Prišiel som domov aspoň zomrieť, — vratí matke.

V septembri má prvé vidiny. Hovorí s pažárovou Louisou, ktorá ho vrah prišla navštíviť, potom napomína Gabrielu, aby nezabudla vypráť jeho pojnožky, povzbudzuje kone na dostihoch... Delírium. Deviateho septembra sa strhne búrka.

— Ako v deň, keď sa Henri narodil, — šepká matka mníšku, ktorá ošetrouje Henriho.

Otec sa tupo dívá na svojho syna, ale ani tak nepostrehne chvíľu, keď vydýchne dušu. Henri Toulouse-Lautrec zomrel, lebo sa nenaučil znášať seba samého.

Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je významným francúzskym maliarom a grafikom, ktorý je známy svojimi portrétnymi obrazmi.

— Henri Toulouse-Lautrec je v

Už aj verejne známa časť FBI, riše Edgar J. Hoovera, je mimoriadne silná: 15 000 chlapov, ročný rozpočet okolo 150 miliónov dolárov. Ale americká tlač neraz napísala: toto je iba časť, a to menšia, a „čo je utajené, je ešte väčšie a drahšie“. A napriek tejto obrovskej „riši“ je situácia taká, že z roka na rok „spirálovite vzrastajú najrozmanitejšie problémy, vyplývajúce z kriminality“, ako to napísal magazín U.S. News and World Report začiatkom tohto roku, odvolávajúc sa na oficiálnu správu.

DVA CITATY

Dva charakteristické citaty z tejto správy:

1 — Násilie sa ustavične šíri, teror sa objavuje v mondénnych predmetoch práve tak ako v bedárskych štvrtiach veľkomiest. Vraždia ľudí, okrádajú ich, bijú, mladí zločinci vandalsky predávajú dospelých bielych i čiernych.

2 — Mike Mansfield, senátor za štát Montana, vodca demokratickej väčšiny v senáte, vyhlásil: „Nad hlavným mestom vládne strach. Chodí po uliciach Washingtonu, vniká do úradovní i súkromných bytov. Postihuje bohatých i bedárov... a šíri sa, stále sa šíri, dokonca aj do tých predmetov, o ktorých sme predpokladali, že sú po každej stránke bezpečné. Len čo sa zotmie, ľudia opúšťajú ulice a čoraz častejšie ich opúšťajú aj za bieleho dňa“

Ale rôzne bezpečnostné orgány USA, dotované miliónmi dolárov — a predovšetkým FBI — poľujú radšej na „radikálov“. V dnešnej americkej spoločnosti sa čoraz viac presadzuje tendencia jednoducho „vziať na vedomie zločinnosť a strpieť ju“ — pomaly ju pokladajú za „celkom prirodzený sprievodný jav života“.

M. Kimble, policajny riaditeľ Beverley Hills, mesta, ktoré kedysi pokladali za luxusný raj dolárových milionárov, konstatoval:

— Dostali sme sa tak ďaleko, že akceptujeme zločinnosť i násilie ako prirodzený vedľajší produkt života. Hoci by sme mali vedieť: ak sa tento postoj zakorení, každé naše mesto i každá ulica budú nebezpečnejšie než džungle Vietnamu!

(Pravda, policajny riaditeľ Kimble týmto nechce tvrdiť, že juhovietnamské džungle sú nebezpečné pre vyše pol milióna amerických mladíkov preto, lebo vojsko USA vedie vykynožovačiu vojnu proti vietnamskému ľudu a tento ľud sa iba bráni proti násiliu, hromadnému vyvražďovaniu, teda proti americkým okupantom...)

Ale ako je to vlastne?

VIETNAM—USA

Americká televízia vysila deň čo deň veľa priamych záberov z vietnamskej vojny — oveľa viac než napr. filmových záberov z protivojnových demonštrácií, ktoré Hoover, FBI a ich priatelia televízii tak kriticky vyčítajú. Phillips McKenzie, súdca z Foulton County, vyhlásil:

— Možno, že násilie už celkom ovládlo dobu, v ktorej žijeme, tak často nám ho totiž ukazujú v televízii, a tak rutinovane!

Americký divák vidí, že s Vietnamom možno robiť všetko a zaobchádzat s ním podľa ľubovoľe: možno ho okrádnuť, zbit, možno ho aj zabiť — a tí, čo to robia, dostávajú dokonca vyznamenania!

Filmové zábery z vietnamskej vojny — napísal nedávno časopis Nation — sú ozajstnou školou násilia a hrubosti.

Ale o tomto momente píšu americké noviny iba občas a aj to veľmi opatrnne, dokonca i také noviny, ktoré ináč vietnamskú vojnu verejne odsudzujú. Radšej uvádzajú celkom iné príčiny, najmä vlny čoraz väčšej drogománie, ktorá v poslednom čase zachvátila celé Spojené štaty. Zaujímavé: nepíše sa však o tom, že k úlohám FBI by patril aj boj proti čoraz širšej sieti obchodu s drogami. Na tomto poli totiž FBI nijaké úspechy nezaznamenáva.

Predsedza newyorskéj mestskej rady Sanford D. Karelik (kedysi bol vysokopostený policajny dôstojník) uviedol nedávno tento výstižný údaj:

— Jedným z najvýznamnejších nových činiteľov v zločinnosti je charakteristický fakt, že len v New Yorku zomiera desať ráz toľko ľudí po užití nadmernej dávky heroinu než pred desiatimi rokmi.

A pritom sú drogy mimoriadne druhej. Výbor — nepodlieha vedeniu FBI,

ale newyorskéj mestskej polícií — ktorá sa pokúša aktívnymi návrhmi bojať proti drogomániu, v jednom zo svojich hlásení uviedol: keďže zločinec v praxi môže predať svoju korist iba za zlomok skutočnej ceny, musí si „zadovážiť“ (teda: nakradnúť) denne rôzne veci v hodnote 150 dolárov, aby si mohol kúpiť dennú dávkou heroinu tzv. priemerného narkomana. V New Yorku asi 75 percent zločincov predstavujú ľudia, ktorí sa dopúšťajú rôznych prepadnutí, neraz aj na uliciach, aby

lučne osobných alebo spoločenských. Policia sa napríklad musí vzdáť cieľnej časti svojho úsilia v boji proti zločinnosti a násiliu — aby sa mohla koncentrovať na spoločenské problémy, napríklad na politický protest a demonštrácie. Takto váľajú na políciu špinavú prácu pri riešení akútnych spoločenských, morálnych a politických problémov — ktoré politici a vobec verejná mienka nevedeli vyriešiť.

Kruh sa uzaviera, vraciame sa k východiskovému bodu: Edgar J. Hoover,

NEZNIČITEL'NY EDGAR J. HOOVER

MUŽ, KTORÉMU SA NECHCE ÍST DO PENZIE

si získali prostriedky na zakúpenie drog.

Boj proti obchodu s drogami je vcelku neúčinný: aj keby sa podarilo zadržať denne hoci aj sto obchodníkov a pašérakov drog, zaskočiť za nich — dvesto. Ich zisky sú totiž v priemere 400-az 500-percentné. A FBI „nie je dostačene vystrojená na boj proti drogám“. FBI totiž svoje hlavné sily potrebuje na boj proti silám pokroku...

V Chicagu svojho času založili Zväz za lepsiu administratívnu a vládu. Bojuje predovšetkým za zosilnený boj proti zločinnosti. Predseda tejto typicky americkej organizácie Richard E. Friedman vyhlásil:

— Trestné zákony sa rozšírili ďaleko za pôvodnú pôsobnosť do sfér vý-

všemocný riaditeľ FBI, zaviedol so svojou organizáciou ešte v dvadsaťtych rokoch istú prax — a v päťdesaťtych ju zdokonalil — že totiž namiesto prenasledovania zločinnosti sa FBI „koncentruje na spoločenské a politické problémy“. Isteže, agenti FBI stihali aj únoscov detí, bankových lupičov, to nemožno poprieť — ale v centre ich záujmu bolo vždy prenasledovanie stúpcov pokrokových ideí.

— FBI, ktorá je taká mocná, že je schopná postaviť sa aj proti rozhodnutiam najvyššieho súdu, čoraz viac preniká do všetkých základov nášho života. Od nálady FBI závisí existencia miliónov... Milióny štátnych úradníkov a ďalšie milióny zo súkromného priemyslu, ktorý má niečo spoločné s plán-

DESAT ŠELMICH INTELLIGENTOV

dieťa na vrcholce stromu. Ale poslušne ho doniesol na zem, keď ho rodičia začali o to prosiť v „jeho reči“.

Najväčším konkurentom šimpanza, čo sa týka úrovne inteligencie medzi zvieratmi, je celkom iste delfín. Legendy o ich rozumových vlastnostiach siahajú do dvoch tisícročí späť.

Porovnávanie inteligencie zvierat je nesmierne ťažké. Skoro pre každý druh zvierat by bolo treba vypracovať individuálne testy. Ako možno porov-

„Nie je umením zabit krkavec!“ — vráví ľudové perekadlo, ale nie je to správne. Tento vták s krásnym lesklým, čiernym perím už totiž nejedného polovníka podvedol. Napríklad každý krkavec dokonale orientuje, aký je zásah strelných zbraní. Ornitológovia tvrdia, že to nie je inštinkt, ani „biologické programovanie“, ale niečo viac, niečo, čo sa podobá umeniu napodobňovať zvuky, napr. u papagájov a iných vtákov.

Schopnosť riešiť problémy nie je jediným ukazo-

Krásna laň sa potkla o kmeň zošatého stromu uštvaná poľovníckym psom. Vtom zbadala stádo ošípaných vyhaňaných na strnisko pri lese.

Chvíľu stála nehybne, akoby uvažovala, potom naraz jedným skokom bola uprostred ošípaných. Teraz už šla s celým stádom zvierat a po celý čas hľadela na blížiaci sa les. Konečne, keď už bola veľmi blízko, naraz vyskočila a zmizla v kŕkoch. Pomýlený pes stratil jej stopy a nezmyselne začal útočiť na stádo ošípaných.

Ked' vedeckí pracovníci pozorujú takéto prípady, kladú si otázku: bolo konanie lane ovplyvnené inteligenciou? Problémy tohto druhu riči jedno odvetvie biologickej vedy — etológia, nazývaná aj zoopsychológia, ktorá sa usiluje vysvetliť chovanie zvierat za rôznych situácií.

Súčasní vedci sú príliš opatrní, aby vyslovili neobvyklé uzáveru. Práve preto sa vyhýbajú pojmu „inteligencia“ a snažia sa nahradíť ho pojmom „inštinkt“, aby nemuseli klásiť znamienko rovnosti medzi človekom a zvieratom. Avšak na druhej strane pojem inštinktu je podľa dnešného stavu veď ešte pomerne hmlistý. Vrávia sa teda o schopnosti zvierat prispôsobiť sa novým podmienkam v protíklade k biologickému programovaniu.

Napriek všeobecne sa tvrdilo, že zvierat obdaréné neobvyklým pôvabom — šimpanz — patrí k najinteligentnejším stvoreniam, hned po človeku. Ukázalo sa, že keď sa vychováva doma od malíčka, prezrádza väčšie schopnosti učiť sa ako jeho ľudský rovesník. Ale keď dieťa začína hovoriť, nastáva prudký zlom a šimpanz je v „rozumových pretekoch“ stále väčši pozadu. Ale na druhej strane vykonané experimenty dokážujú, že šimpanz je často výsimejší ako dospelý človek.

Ešte väčšie čudá sa rozprávajú o paviánoch. Tie-to mimoriadne šikovné a obratné opice sú známe svojím „bystrým rozumom“. Mnohí africíci vedci sa domnievajú, že vedia dokonca aj hovoriť. Nedávno pozorovali istého paviána, ktorý uniesol Bušmenom

návaf schopnosti jedných zvierat rýchle sa vymožať z labiryntu so schopnosťami šikovne uchytiať nejaký predmet v hustej spletí haluzí iných zvierat?

Ostáva jedna, najobjektívnejšia porovnávacia metóda: váha mozgu, ba presne povedané, pomer jeho váhy k váhe celého tela. Je pravda, že veľryby majú najväčší mozog spomedzi predstaviteľov svedca zvierat, ale aj to je pravda, že tento mozog musí kontrolovať telo, ktoré väži viac ako 100 ton. To znamená, že iba malý počet mozgových buniek plní úlohy, ktoré by sme mohli nazvať „rozumným správaním“. Ale mozog delfína, ktorý väži 1,8 kg, vládne telu s váhou iba asi 136 kg, čo je proporcia veľmi blízka ľudskej.

„Je krásny, lebo je veľký!“ — hovoria o slonovi primitívne kmene v džungli, ktorým imponuje predovšetkým veľkosť a síla. Ale je aj taký múdry? Odpovede je veľmi ťažká. Jeho mozog väži skoro štvornásobne toľko ako ľudský, ale telo 46-násobne viac ako telo človeka! Mienky o jeho inteligencii sú rôzne. Niektorí o nich počujeme priam fantastické anekdoty. Jeden z bádateľov tropických oblastí videl raz slona, ako mu majiteľ rozkázal, aby vrazil do chobota oštep. Zviera ho zodvihlo a všetkým triumfálne predvádzalo svoje schopnosti. „Obráť ho!“ rozkázal Ind; slon aj tento rozkaz ihneď splnil. Ale iný bádateľ slonov tvrdí, že rozumové schopnosti týchto zvierat sú podobné koňským. A predsa ľudia, čo nemajú kone príliš radi, tvrdia, že patria k mimoriadne tupým zvieratám.

Etológovia sa zhodujú iba v jednom: čo sa týka inteligencie, cicavce sú na prvom mieste medzi zvieratmi. Ale aj tu sa stretávame s výnimkami. Jednou z charakteristických črt inteligencie človeka má byť jeho schopnosť používať náradie. A predsa na ostrovoch Galapagos žije vták-remeselník, ktorí si prípravuje triesku, aby ňou vyberal hmyz spod kôry stromov.

Mnohí pozorovatelia života vtákov obdivujú inteligenciu krkavcov a iných vtákov tejto čeľade.

vateľom inteligencie, ako sa domnieva človek. Napríklad k vysokým rozumovým schopnostiam patrí vyhľadávanie „komplikovaných“ zábav. Práve preto, že vydry majú túto schopnosť vysoko rozvinutú pokladajú sa za jedný z najinteligentnejších zvierat. Vedia sa napríklad celé hodiny klizať na špeciálne pripravenej snehovej alebo blatovej kľažke ako deti. Pritom ľudia spozorovali, že počas tejto hry majú svoje vlastné pravidlá. Na jednom mieste v Indii pozorovali šesť vydier, ktoré spoločne lovili ryby. Každá chytala rybu, vyšla na breh, tam ju položila a potom sa vrátila späť k svojmu „družstvu“.

Z celej tejto rodiny, ktorá má krásnu kožušinu — predmet snov mnohých ľudských krásavíc — zaslúžia si mimoriadnu pozornosť morské vydry. Voľačky žili na pevnine, ale utekali pred človekom, ktorý na nich vždy poľoval a prispôsobili sa životu vo vode. Aj tieto vydry používajú isté „náradie“. Napríklad plávajú horeznačky, na bruško si počas tejto plavby kladú ploský kameň, ktorý rozbíja sliamky plávajúce na povrchu vody.

Schopnosť nájsť východisko z ťažkej situácie je takisto znakom inteligencie. Tu na prvom mieste sú kojoty — krásne vlnky prírezy Severnej a Strednej Ameriky. Keď ich naháňajú psi, vždy im vedia újsť, lebo pracujú v kolektívoch, kde každý člen má určité úlohy, ako v dobrom športovom družstve. Najčastejšie psi, výčerpaní dlhým prenasledovaním, zanechávajú ďalšiu poľovačku. Známe sú prípady, keď prenasledovaný kojot naskočil pred svojimi prenasledovateľmi do uháňajúceho nákladného vlaku alebo nákladného auta. Kojoty sú aj najšikovnejšími zlodejmi potravín.

Etológia je ešte v počiatocnom štadiu svojho vývoja. Bližšie skúmanie zvierat si vyžaduje ich pozorovanie na slobode a nie v podmienkach umelého chovu. Voľačky sa dozviete oveľa viac podrobností o našich inteligentných dravých bratancoch.

(„Science Digest“)

mi vlády, musia utájiť svoj odpor alebo nesúhlas s FBI, lebo v opečom prípade im hrozí strata zamestnania a existencie — napísal známy americký spisovateľ Fred J. Cook v knihe o miestnosti a prítomnosti FBI.

Je naozaj pozoruhodné, že tento mohutný vyšetrovaciči aparát pracuje „úspešne“ najmä vtedy, keď zakročuje proti pokroku zmýšľajúcim ľuďom. Ale takmer pravideľne sa ponosuje na „neviedané“ ľažkosti a nevyriešiteľné záhadu v prípadoch, keď ide o výčiny rasistov, napríklad o atentáty proti prívržencom pokroku.

KDE KONGRES NESTAČÍ

Veľa rozhodnutí a príkazov Kongresu USA, ako aj ministerstva spravodlivosti, výslovne žiada — prikazuje, aby FBI vyšetria a objasnila teroristické výčiny proti černošskému obyvateľstvu USA — ale v rokoch 1960 až 1970, keď došlo k stovkám atentátov, bombových útokov proti černošským kostolom a príbytkom, k násilným prepadnutiam černošských bojovníkov za občianske práva, báj k ich zavraždeniu, FBI, najväčší vyšetrovaciči orgán USA, sa takmer sústavne vyhovárala na „ľažkosti pri vyšetrovaní“ a prevažnú väčšinu spisov odložil ad acta ako nevyriešenú!

Kritiky postihujúce Hoovera a FBI umliečali doteraz tvrdením, že ide o „manévre radikálov, komunistov a protiamerických živlov“. Jednu z takýchto charakteristických obranných akcií organizovali na obranu Edgara J. Hoovera v čase — bolo to ešte za vlády Johna F. Kennedyho — keď americká vláda začala pracovať na zákonoch o občianskych právach.

Kampaň začali rasistickí senátori z južných štátov. Jeden z nich — John C. McLaurin, senátor štátu Mississippi — na verejnom vystúpení odporúčal: prv než sa začne rozprava o navrhovaných nových zákonom bolo by treba vypočuť — Edgara J. Hoovera.

Riaditeľ FBI — vyhlasoval senátor McLaurin — bude môcť odhalit celý tento bezočivý manéver ministra spravodlivosti Roberta Kennedyho. Edgar J. Hoover môže poskytnúť obsiahly dokumentárny materiál, ktorý dokáže, že černošskí vodcovia — tak ako v minulosti — aj teraz stoja v službách sprisahania komunistov!

Ochrancovia FBI teda vystúpili v záujme FBI dokonca aj proti ministro-

vi spravodlivosti Robertovi Kennedymu, bratovi amerického prezidenta. Keď neskôr Roberta Kennedyho zavraždili — FBI „sa skromne utiahla od vyšetrovania“, a tak „našli veľmi malo stôp“...

Martin Luther King, jeden z najdôležnejších vodcov amerických černošov, poskytol pred niekoľkými rokmi interview veľkému denníku New York Times. Celkom otvorené v ňom vyhlásil:

— V južných štátoch stojí FBI celkom otvorené na strane rasistov... Jedným z najväčších a najťažších problémov v súvislosti s FBI v južných štátoch je: agenti FBI podporujú výlučne bielych južanov, ktorí sú pod vplyvom širokých mäs rastistov. Ak si cheú agenti FBI udržia pozicie, musia byť zadobre s mestnými policijnými činiteľmi i s ostatnými privŕzencami rasovej odľúčenosť. Koľko ráz som videl v meste Albany nejakého činiteľa FBI, vždy bol spolu s mestným policijným činiteľom...

Po tomto vyhlásení všeobecný Edgar J. Hoover viac ráz nazval Martina Luthera Kinga — a to verejne — luhárom...

A keď neskôr Martina Luthera Kinga v Memphise zavraždili, FBI „sa skromne utiahla od vyšetrovania“, a tak „našli iba veľmi malo stôp“...

* * *

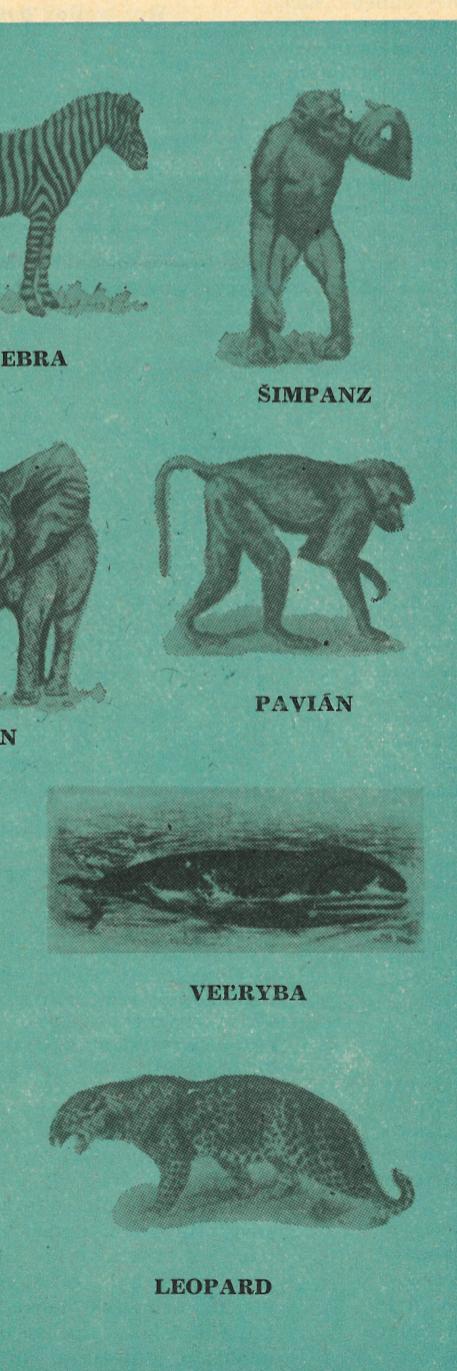
Ale na inštruktážnych kurzoch FBI — organizácie, ktorú založili na prenasledovanie a stihanie zločinnosti — poúčajú budúci agentov FBI napr. o tom, že NAACP (najkonzervatívnejšia černošská organizácia USA: Národný zväz za pokrok farebných) „je bojový oddiel komunistov“. Na kurzoch pre budúci agentov FBI sa okrem iného prednáša, že Washington Post a Denver Post (veľké buržoázne denníky) „podporujú vec komunistov“.

Vysvetlenie: NAACP, ako aj Washington Post a Denver Post, niekoľko raz kritizovali a napadli Edgara J. Hoovera, riaditeľa FBI — ba vyslovili žiadosť, aby „starý poliacajt už konečne odišiel do penzie“.

Ale kto sa opováži kritizovať FBI a jeho riaditeľa Hoovera, skôr či neskôr dostane — z aktívneho popudu FBI — biľag „nepriateľa Ameriky“.

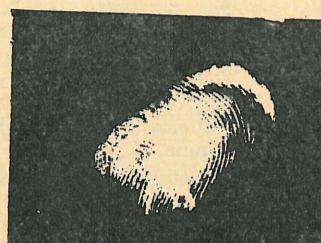
Nie je pravdepodobné, že 75-ročný Edgar J. Hoover odíde v dohľadnom čase do penzie...

M. GÁRDOS

Z DEJÍN ODTLAČKOV PRSTOV

NEMÍ

SVED-KOVIA

Dvaja Angličania — jeden z nich pôsobil v Indii, druhý v Tokiu — ktorí o sebe a o svojej práci vôbec nevedeli, dospeli k rovnakému poznátku:

— Na základe odtlačkov prstov možno celkom bezpečne identifikovať každého človeka, a to aj po rokoch!

Obidvaja boli presvedčení, že urobili tento objav prví a že ide o objav, ktorý môže priniesť revolučný obrat v práci bezpečnostných orgánov pri stíhaní a najmä usvedčovaní zločincov.

A zrazu sa Angliačan z Indie, William J. Herschel, dozvedel o svojom konkurentovi dr. Henry Fauldsovi: z jeho článku v populárno-vedeckom mesačníku „Nature“. A dr. Henry Faulds, pôsobiaci ako lekár v Tokiu sa dozvedel o Williamovi J. Herschlovi a jeho nároku na prvenstvo z nasledujúceho čísla „Nature“, v ktorom bol uverejnený Herschlov rozhnevaný list.

Najprv chcel Herschlovi napísat a „vyviesť ho z omyle“, potom chcel napísat obšírný vysvetľujúci článok do „Nature“, no naostatok si to všetko rozmysiel a rozhodol sa pre tretie: pre návrat do Anglicka.

+ LIST DARWINOVI

Kým si v Tokiu likvidoval veci, napísal niekoľko listov, v ktorých podrobne opísal, ako dospel k svojmu objavu s odtlačkami prstov a ako to možno využiť v policajnej praxi. Svoje dlhé listy-elaboráty posol známym anglickým vedcom a popredným krimináliským odborníkom. Dvaja najvýznamnejši adresáti, na ktorých sa dr. Henry Faulds obrátil, boli: známy anglický vedec Charles Darwin a policajný prezident Londýna sir Edmund Henderson.

— To sú kapacity, ktoré iste pochopia a ohodnotia môj objav! — slúboval si lekár z Tokia.

Vo svojom elaboráte londýnskemu policajnému prezidentovi siroví dr. Hendersonovi dr. Faulds podrobne vysvetľoval, ako možno použiť odtlačky prstov v policajnej praxi:

Každému občanovi, ktorý sa previnil proti zákonom, treba hned pri prvom vyšetrovaní snať odtlačky prstov a uložiť ich v ústrednej kartotéke.

Pri každom novom zločine — vražde, lúpeži, krádeži — treba pátrajť predovšetkým po odtlačkoch prstov.

Keď sa nejaké odtlačky nájdú, treba ich porovnať s odtlačkami v policajnom archíve.

K tým istým poznatkom dospel — dokonca už pred rokmi — aj William J. Herschel, ktorý si za svojho pôsobenia v Indii robil poznámky, ako prakticky využiť metódu snímania odtlačkov prstov v práci polície. Okrem iného si zaznamenal:

— Anglická polícia by mala zaviesť evidenciu odtlačkov prstov všetkých známych zlodejov, vrahov a násilníkov. Tito po prepustení z väzenia často menia svoje meno, dokonca aj celkový výzor (vlasy, fúzy, brada atď.) a takto sa dopúšťajú nových zločinov... Keď ich pristihnú, pomocou odtlačkov prstov možno dokázať ich skutočnú totožnosť.

+ PODVODNÍK?

No kym Herschlove poznámky ostali iba na papieri, oveľa výbojnejší dr. Henry Faulds svoje poznatky spracoval a posol do Anglicka významným osobnostiam, od ktorých si slúboval, že budú mať pochopenie pre jeho objav. Sklamal sa...

Na väčšinu svojich listov-elaborátov vôbec nedostal odpoved! Najviac ho mrzelo, že mu neodpovedal Charles Darwin.

A na londýnskej polícii, slávnom Scotland Yard, pochodzi dr. Faulds ešte podivnejšie... Kým prišiel z Tokia do Londýna, žiadal audienciu u policijného riaditeľa sira Edmundu Hendersonu. Tajomník Scotland Yardu takto zahľásil jeho návštavu všemocnému policijnému riaditeľovi:

— Je tu ten podvodník z Tokia, čo vám písal o tých odtlačkoch prstov...

Na Scotland Yard používali v tých časoch na identifikáciu zločincov tzv. francúzsku metódu, ktorá spočívala v zmeraní lebky zločinca a v presnom zázname charakteristických vzdialenosťí (obvod lebky, vzdialenosť očí, uši, nos atď.) v úradných kartotékach. Návrh dr. Henryho Fauldsa na zavedenie „oveľa jednoduchej a pritom úplne spoľahlivej metódy“ snímanie odtlačkov prstov nevyvolal záujem Scotland Yardu. Bola to pre konzervatívny anglický policijný sbor príliš „smelá“ novinka!

Znechutený dr. Henry Faulds pokračoval v novinách v polemike s rozváneným Williamom J. Herschlohom a hľadal si zamestnanie.

Dožil sa pritom dvoch neočakávaných vecí:

— stal sa policajným lekárom v Londýne,

— jeho polemika s Williamom J. Herschlohom vzbudila záujem známeho anglického vedca sira Francisca Galtona o odtlačky prstov.

+ Z KROKA NA KROK

Ako policajný lekár mal dr. Faulds stály úradný kontakt so zločinom. Pri každej príležitosti sa usiloval presadiť svoju teóriu o odtlačkoch aj v praxi. Niektorí inšpektori Scotland Yardu sa občas zmlovali nad lekárom-čudákom a dovolili mu snímať odtlačky prstov, pomocou ktorých potom v nejednom prípade odhalil páchatela, alebo potvrdil jeho vinu. Lenže Scotland Yard to oficiálne nikdy nevzal na vedomie.

Iba anglický vedec sir Francis Galton sa zamysel nad odtlačkami prstov, niekoľko rokov ich študoval a v roku 1892 uverejnil o nich vedeckú štúdiu „Fingerprints“ (Odtlačky prstov), v ktorých potvrdil objav dr. Henryho Fauldsa a Williama J. Herschla a dokazoval, že odtlačky prstov svojou nemennosťou sa naozaj môžu stať veľmi účinným prostriedkom pri identifikácii a teda aj usvedčení zločincov.

Jeho pozoruhodná kniha vyšla v roku 1892 — plných dvanásť rokov po návrate dr. Fauldsa z Tokia!

+ VÍťazstvo

Štúdia sira Francisca Galtona vyvolala všeobecnú pozornosť v súdnych aj policajných kruhoch Anglicka. Ale aj potom to ešte dosť dlho trvalo, kým sa odtlačky prstov a ich využitie dostali aj oficiálne do praxe:

— v roku 1893 v súdnom procese v Londýne súd prvý raz prijal odtlačky prstov ako dôkaz identifikovania a teda aj usvedčenia obvineného (z vraždy);

— ale Scotland Yard oficiálne prijal využitie odtlačkov prstov do svojej pracovnej praxe až v roku 1900!

* * *

V dnešnej kriminalistike hrajú odtlačky prstov a ich využitie už najdôležitejšiu úlohu. Tzv. daktuloskopie je jedným zo základných a veľmi účinných pomocníkov v boji proti zločinom. Iba jedno ešte dejiny kriminalistiky nerohodli: komu vďačia za tento významný objav — koloniálnemu úradníkovi Williameovi J. Herschlovi, či lekárovi, dr. Henrymu Fauldsovi?

Indiánske príslovie vratí: „Na počiatku Boh dal každému človekovi hlinený hrnček, aby z neho pil vodu života“. V Lubine, fakticky hlavnom meste legnicko-glogovskej mednej pánvy, toto príslovie svojsky novelizovali a hovorila, že ich hrnček, pričinením sil nijako nie nebeských, zmenil sa na medený a preto dve kapitoly dejín Lubina dali im dva hrnčeky, aby čerpali vodu života...

MLADOST MESTA

Hlinené hrnčeky, konštatovali archeológovia, používali už ľudia lužickej kultúry. Po nich tu býval všetkto; ničili nádoby alebo rozbité hádzali za hradby mesta, o ktorom nájdeme zmienky v historických prameňoch od polovice 13. storočia.

V politicko-rodinných sporoch mnohých vetev slezských Piastovcov Lubin často hral úlohu tromafovej karty. Aj jeho majitelia sa často menili, ale vždy to boli Piastovci. Raz to bola glogovská vetva inokedy legnická alebo aj brzeská. Vládli nad mestom z vyvýšeného hradu vybudovaného a starostlivo renovovaného, obklopovali mesto opevnením a dávali mu privilegia. Vtedy bol Lubin chýrny výborným remeselníkom, pričom sa tu vyznačovali najmä tunajšie súkna.

Ďalšie stáročia nepriniesli mu nejakú zvláštnu prosperity. Železničné trate tade nepribehali, priemysel sa nerozvíjal, remeslo upadal. Lubin chudobne najmä po prvej svetovej vojne, keď mesto dielalo osudy celého Dolného Slezska, ktoré v rámci Tretej ríše nepratrilo k privilegovaným krajinám.

Oslodenie prišlo na jar roku 1945. O toto územie sa urputne bojovalo a ustupujúci nepriatelia ničili všetko s príslušnou dôkladnosťou. Zo starého Lubina ostalo asi 25% domov. Prišli sem bývať repatrianti a presídenci. Trvalo roky a roky, kým sa vyrównali jazykové rozdiely, kym zvyky sa ujali rovnaké pre všetkých obyvateľov. Vtedy pomalé životné tempo zapričilo aj pomalý priebeh spoločenských procesov.

Nádej sa zjavila 23. marca 1957. Ten deň totiž objavili med. Nájskor ju našli v Sierszowiciach pri Glogowe, potom v Lubine. O tri roky neskôr sa tu začína výstavba Bańskych závodov Lubin vo výstavbe a o ďalšie tri roky Lubin oslavuje deň ťažby prvej tony rudy.

Nájskor sem prišli geológovia, potom stavbári. V dejinách povojnovej industrializácie Lubin bol vari prvou investíciou, pri ktorej sa od začiatku myslilo na ľudu, aby mali kde ješt' bývať, kupovať. Práve preto nájskor tu bol čas stavbárov. Tých, čo pracovali pre bane a tých, čo stavali byty. Vtedy sa Lubin odrazu stal mestom so štvrtinou mladých, ťažko pracujúcich mužov, najčastejšie bez rodín. Na výplatu brali ťažké peniaze, často aj niekoľkotisíce zlotted. Žili ako slobodní, vedeli robiť gestá. Dozvedeli sa o tom veselé dievčatá, ktoré rady navštevovali stavbu. Ale dozvedeli sa to aj manželky. Tam, kde bývali, likvidovali byty, nakladali do vlaku detí, nábytok a prichádzali sem, aby bedlili o rodiné záujmy. V slobodárňach nebolo miesta pre všetkých, a preto šli bývať do podnájmu. Nájomné za izby odrazu stúplo tak, ako v hlavnom meste. Všade bolo plno ľudu, všade bola čertovská tlačenica. Ženy začali bojovať o svoje práva. Išlo im o to, aby mohli bývať s manželmi vo

svojom. Riaditeľ kombinátu neraz prežil ťažké chvíľky, keď na jeho pisacom stole ako príloha k žiadosti o pridelenie bytu ležalo bábätko. Nech sa páci postarať sa oň, keď tu jeho otec pracuje, a rodina nemá kde bývať.

Prvé obytné činžiaky sídliska Staszica v Lubine odovzdali do užívania roku 1964. A potom sa to už pohlo. Komunálne a družstevné byty, pekné, svetlé, pohodlné. Nový byt znamenal perspektívnu stabilizáciu, ktorá tu zadržala mnohých, čo sem prišli iba nakrátko. Načo by mali hľadať ťažstie inde, keď tu, v Lubine, sa žilo čoraz lepšie, zarabalo viac. V polovici roku 1968 v Lubine bývalo 22 000 osôb a dnes tu žije asi 30 000.

Súčasný Lubin je jedným z najproletárskejších miest v Poľsku. Robotnický pôvod tu má 74% obyvateľov, veľká časť sem prišla priamo z vidieka. Iba 5% Lubinčanov pochádza z inteli-

gencie. Nedá sa veru prepokladať, že prispôsobovanie sa novému životu toľkých ľudí prebieha v ovzduší stáleho vzájomného pochopenia. Mestskú stabilizáciu Lubinčanov sprevádzali a ešte stále sprevádzajú nedorozumenia týkajúce sa nového života, pri ktorých často lietajú triesky zo starých hodnôt a z privezených vzorov. Stvára sa nový model súčasného obyvateľa mednej pánvy.

vzdelanie radi bývajú doma. Nie je to nič neobvyklé, ak vieme, že 72% mužov a 88% žien žije v manželstve a najčastejšie majú dve deti. Taký typický mestský model rodiny v Lubine prevláda. A tak si Lubinčania neobvykle starostivo zriaďujú byty, kupujú moderný nábytok a všetky technické výmoženosť pre domácnosť. Odpočívajú pred televízorom, prijímajú návštevy priateľov, počúvajú rádio. Priznávajú sa, že nemajú radi organizované formy odpočinku. Tak aspoň hovorili vtedy, keď sa robil prieskum, to znamená pred otvorením kultúrneho domu tejto pánvy. Pri tejto príležitosti sem prišlo množstvo prominentných hostí, ktorí sa zároveň zúčastnili otvorenia jediného medného múzea v Poľsku, ktoré bolo založené v Lubine.

Kultúrny dom mednej pánvy je celkom iste najkrajším objektom tohto typu vo vojvodstve. Každý útorok tu hrá divadlo, kino premieta premiérové filmy skôr ako vo Vratislavi, v kaviarni sa denno-denne tak organizuje podujatia, aby ich ľudia mali radi.

Lubin si pomaly, ale dôsledne vytvára vlastné kultúrne tradície.

výstavu huty mednej Žukov

med' nad zlat'

Pokúsme sa nájsť určujúce činiteľ, ktoré sú charakteristické pre túto novú spoločnosť v Lubine:

- priemerná mzda je tu vyššia ako celoštátny priemer,
- odborníci zamestnaní v Kombináte nečakajú na byt dlhšie ako osem mesiacov,
- väčšina pracujúcich v Kombináte má moderne byty s ústredným kúrením a kúpelňou,
- 73% obyvateľov mesta nemá ešte 35 rokov a vekový priemer tu číni asi 28 rokov.

Opýtajme sa teraz na ašpirácie prostredia. Najskôr trocha porovnávajúcich údajov týkajúcich sa vzdelenia. V roku 1962 zo zamestnancov socialistického sektora (bez polnohospodárstva) malo v celom okrese 2% osôb vyššie vzdelenie, 16% stredné, 4% základné odborné, 44% základné a 34% neukončené základné vzdelenie. Roku 1968 neukončené základné vzdelenie malo už iba 13%, základné — 50%, základné odborné — 17%, stredné — 15% a vyššie — 4%. V budúcnosti sa táto situácia zlepší, lebo už dnes každý štvrtý obyvateľ okresu sa učí, z čoho niekoľko študuje diaľkové.

Čo robia Lubinčania vo voľnom čase? Socio-logickej prieskum dokazuje, že bez ohľadu na

HL'ADAČI POKLADOV

Ked' na Wall Streete med' stála 600 dolárov za tonu, v Lubine, dnes najväčšom stredisku mednej baníctva v Európe, jediným reprezentantom „veľkého priemyslu“ bola továreň na výrobu hudobných nástrojov. Gitary, husle, balalajky.

Dnes sa už všeobecne vie, že pred trinástimi rokmi sa Poľsko stalo jednou z mocností v ťažbe medi. Za účasti najvýznamnejších vedcov sa zrodiel návrh obhospodárenia mednej oblasti, kde už pracujú dve bane. Je to najväčšia investícia štvrťstoročia ľudového Poľska.

Dve tretiny povrchu Legnicko-glogovskej mednej pánvy je vo vratislavskom vojvodstve, ostatné v zelenohorskom. Prednostným, hlavným problémom tejto oblasti je priemyselné obhospodárenie medných ložísk. Ťažba a spracovanie rudy je základným činiteľom intenzívneho rozvoja oblasti, v ktorej dnes žije a pracuje skoro štvrt milióna ľudí.

Budú sa tu realizovať tieto investície:

— výstavba bani na ťažbu rúd medi s celkovou konečnou ťažbou niekoľko mil. ton r. 1980.

Minulý rok bani lubiňské skoré 4,4 mil. ton ročný plán na 13% (via nadplán). Pracovali mi hodnotu výroby ťažby

Práve stojí v hornej

mostík, medzi výrobami,

a huty medi v Legnicy a výstavba medi v Žukoviciach pri Glogowe. kladov na realizáciu tohto plánu námeho vriemyslu sa odhaduje na nie-d zlo ch. Takéto investičné objekty ťsku obdoby.

miesie upozorňujeme, že rozpočet investícií sa opíral o cenu 600 dolárov na svetovom trhu. Odvtedy tupa. Dnes sa červený kov kupuje a svetovom trhu za cenu dvojnásobne je činil, ktorý mení náš kombinát ťskú Klondike.

cena a záujem o med' na svete využíval, že je to univerzálny kov, nevy-najrodičnejšie stroje, ložiská, aramá-ke vozidlá, tele- a elektrotechnický resný a polygrafický priemysel, elec-tectvo ako aj pre klenotníctvo. Je hradičný pre veľký priemysel, ako denný život. Bez medi neexistuje alácia a mlynček na kávu, turbog-e-tadlo. Je skrytý v desiatkach rôznych bronz, mosadz, americká zlatina, nik-ten, konstantín, kov británia, nikel- v atď.

Lubinska fažná veža. Na prvom pláne Marian Kot — mechanik, mgr. inž. Ryszard Kruczek — predák a zvárač Mieczysław Wojda.

Je to povolanie pre skutočných chlapov, pre silných ľudí preto, že napriek celej mechanizácii, ešte stále je to jedna z najťažších prác, pomere nebezpečná pre život a zdravie. Samozrejme pri takej mechanizácii problém sily v doslovnom zmysle slova nemá už význam, ale práca niekoľko sto metrov pod zemou, v fažkých podmienkach a za istého psychického zaťaženia si vyžaduje rekompensiáciu. A tou rekompensiáciu sú byty, na ktoré sa v Lubinečká hádam najkratšie v celom Poľsku. Sú tu dobré podmienky pre rekreáciu, vysoké platy baníkov a technického personálu.

Obrovskú pomoc baníkom poskytli vedci a robia to aj naďalej. Celé štaby odborníkov niekoľkých dôležitých vedeckých odvetví pracovali nad témami týkajúcimi sa baníctva a geológie, spracovania meďných rúd, analytickej chémie, metalurgie, dopravných problémov atď. Medzi svetových producentov medi vychádzame nielen s obrovským surovinovým bohatstvom, ale aj s veľkými vedecko-technickými výsledkami.

Celkom lapidárne to povedal Ignacy Ilnicki, šef brigády SOWI v bani Lubin:

— U nás je to veru tak, že ruky i hlava majú jednakú cenu. Bez vedcov by sme toho veľa nedokázali, ale oni bez nás by tiež nič neurobili...

V BANI SA TO NEKONČÍ

Úzka spolupráca vedcov a stavbárov, profesorov a baníkov priniesla už mnohé cenné výsledky, ktoré majú veľký význam pre technický pokrok. Na iné ešte čakáme, napríklad na technológiu spracovania sprievodných kovov z lubinskej rudy o ktorých sa vrací, že sú snaď do konca cennejšie ako samotná med'.

Vec sa teda nekončí v baniach alebo hutách, naopak, iba tu sa začína veľká meďná hra, ale vec vlastne spočíva práve v spracovaní medi.

Aleksander Kubisiak
Krystyna Tyszkowska

hož dne v 15.00 hod. zasla veliteľ I. armády Poľského vojska gen. Stanisław Poplawski hlášení Zemskej národnej radě (KRN):

„Varšava, hlavné mesto Poľska, je svobodné!“

Ofezíva, zahájená od Visly, je ústredná udalosť oných let. Téhož dne, kdy bolo osvobozeno hlavné mesto, byla osvobozena ďalšia mesta: Žyrardów, Pułtusk, Nasielsk, Censtochová.

18. ledna jsou osvobozená mesta: Modlin, Sochaczew, Skierkiewice, Łowicz, Piotrków Trybunalski, Skarżysko Kamienna, Wolbrom, celkem pries 2 000 mēst, městeček a vesnic. 19. ledna již vlají bieločervené prapory nad Krakovem a Lodží, 22. nad Olsztynem, 23. nad Bydhošť, 24. nad Opolem a Gliwicemi a 27. nad hlavním mestom Slezska Katovicemi a ďalej nad Sosnowcem a Bytomí. Fronta postupuje ďalej na západ, směrem na Berlín.

Po boku sovětských vojáků bojují za osvobození své vlasti vojáci polští.

S nimi přišla nejenom svoboda. S nimi se vrátil do mesta a vesnice život. Již na druhý den po osvobození Varšavy se začal v ďalšej návrat. Za polskými a sovětskými vojáky šli lidé s uzly, po ledu na Visle i po pontonovém moste. Stěhovali se do sklepov a do po-

lozbořených domov. Před nimi postupovali zákopníci a psali kŕídou na ruinách zdí „Min nět“. Ještě hŕmela dělová palba kousek za Varšavou a již ze Sovětského svazu přicházel pomoc: 500 dřevěných finských domků pro zedníky a inženýry pracující na stavbách, 3 polní elektrárny, potom stroje, díky nimž mohla být uvedena do provozu první varšavská elektrárna, nákladní automobily a trolejbusy — hlavní dopravní prostredky v oných nejtěžších dnech, materiál, potraviny, tiskárna, vysílačka a ďalší a ďalší.

Rozhodnutím vlády o výstavbe Varšavy a jmenováním jej opäť hlavním mestom byla splňena touha polského národa. Toto rozhodnutí se setkalo s plnou podporou celého národa. Varšava roku 1971 je jeho dôkaz.

Moderní, docela jiné mesto, než bylo pries výškou, je súčasťou našich dnú, toho všeho co jsme činili po všechna ta léta. Nejenom, že reprezentuje lidové Poľsko, ale solidní prací více než 1 500 závodov a továren spláci zemi někdejší dluh. Je vedoucím kultúrnym strediskom země. (Nové Varšavé a jím perspektívám byl nedávno věnován nás článek). Život, ktorý zde tepe a proudi mění naše město ze dne na den.

V LEDNU PŘED 26 LETY

V týchto školách žiaci rovnako ľahko vyslovujú poľské „chrząszcz brzmi w trzcinie“, ako české „dryvu brvu“. Poľské základné školy v Československu, a ich vyše 70 s mnohými tisíckami žiakov, to sú štátne školy, ktoré finančne česká vláda. Rovnako ako poľské gymnázium v Orlovej alebo jednotlivé triedy existujúce v Českom Těšíne ako paralelé poľské triedy na stredných školách: ekonomickej, poľnohospodárskej, lekárskej, strojárskej a domáceho hospodárstva, ako 44 materské školy s 1 200 detmi...

Celkovo je to skoro 10 tis. mládeže, ktorá sa učí v rodnom jazyku. To znamená, že skoro každé poľské dieťa — keď si to želajú rodičia a keď nebýva ďaleko od poľských stredísk — má možnosť chodiť do poľskej školy. Tož obrovská väčšina spomedzi 72 tis. Poliakov v Československu je zoskúpená v pohraničnom pásme medzi Bohumiňom a Jablunkovským priesmykom. Iba okolo 11 tis. Poliakov sa roztrúsilosť o západných a severných Čechách.

Pomoc českých orgánov sa neobmedzuje iba na samotné školy a vyplácaanie miezd 450 poľským učiteľom a 83 vychovávateľkam materských škôl. V obvodovom metodickom stredisku v Ostrave 5 pedagógov — okrem bežných hospitácií na školách — vypracovávajú pre poľské školy plány a programy vyučovania, organizujú autorské kolektívy školských príručiek, poriadajú prednášky a kurzy pre učiteľov, rozmnožujú vedecké materiály a skriptá. České školské orgány cenia si aj spoluprácu s Poľskom — poriadanie ukázkových hodín pre učiteľov na školách.

počas pamätných februárových dní roku 1948.

Poľský kultúrno-osvetový zväz (PKOZ), utvorený roku 1947 sa stal masovou organizáciou zdržujúcou vo vyše 100 miestnych skupinach skoro všetký poľské rodiny; počita totiž skoro 21 tis. členov. Jeho úlohou je výchova Poliakov v duchu socializmu a internacionálizmu, ich angažovanie pre rozvoj svojej krajiny — Československa, a poskytnutie možnosti aktívne pestovať poľskú kultúru. V baniach, hutách a v továrnach brigády PKOZ prihlasujú vlastné výrobne záväzky. Členovia Zväzu strávili už nejednú nedelu pri úprave ulíc, parkov a trávníkov. Veľa Poliakov má vysoké československé vyznamenania.

Mimoriadne intenzívnu činnosť vyvíja PKOZ v kultúrnej oblasti. Má vyše 160 speváckych, tanecných, hudobných i divadelných skupin a mládežníckych klubov. Medzi najznámejšie z nich patrí Olza z Českého Těšína (I. cena na minuloročnom Festivali súborov zahraničných Poliakov v Rzeszow), Górník z Karvinej a Gorol z Jablunkova. Dôležitú úlohu plní štátne divadlo s poľskou scénou v Českom Těšíne, existujúce od roku 1951, ktoré ročne prezentuje 7–8 premiérov (210 predstavení s priemernou účastou 200 divákov). Herecký dorast sa od roku 1959 vzdeláva v poľských hereckých školách obdržiavajúc štipendia československej vlády.

Bábkové divadlo ÚV PKOZ Bajka predvedlo doteraz 60 inscenácií, ktoré si obzrelo skoro pol milióna mladých divákov. Treba ešte pripomenúť, že ostravské štátne vydavateľstvo Profil vydalo skoro 100 zväzkov poľskej prózy, poézie, monografií a kalendárov — a to aj napriek tomu, že tamojšia Poliaci sú veľmi väšniví odberatelia poľských kníh dovážaných spoza neďalekých hraníc. Pre porovnanie pripomíname, že v medzivojnovom období sa v celom Československu vydalo sotva 8 publikácií v poľskom jazyku.

Minulý rok poľská a česká spoločnosť tejto oblasti sa masovo zúčastnila oslav 25. výročia ľudového Poľska. Takyto podujatie usporiadané za aktívnej pomoci miestnych orgánov, mnohokrát v samotných závodoch, sa uskutočnilo vyše sto. Zvlášť veľa miesta venovali tomuto výročiu poľské časopisy — orgán Obvodného výboru KSC Glos Ludu, vychádzajúci každý druhý deň, zaujímať a živo redigovaný kolektív pod vedením Stanisława Kondziołka a detská Nasza Gazeta, školské Ogniwo i Jutrzenka (všetky tak ako aj kultúrny mesačník Zwrot sú orgánmi PKOZ). Aj poľské vysielania v ostravskom rozhlasu, ktoré majú široký okruh spolupracovníkov v baniach, hutách národných výboroch a v jednotlivých skupinách PKOZ, venovali v tomto období veľa srdečných slov na adresu ľudového Poľska.

Niekoľko desaťtisíc Poliakov má k dispozícii aj iné publikácie. Sú to podnikové noviny redigované v obidvoch jazykoch, ktoré mnohokrát majú veľmi vysoký náklad, ako napr. třinecký Hutnik. Tamojšia huta — to je tak isto dobrý príklad starostlivosti o poľských pracovníkov. Existuje v nej niekoľko poľských súborov: Hutnik, Przyjaźń, Hasło, estrádna skupina Szpilce, sláčikové kvarteto, tri detské zbor, bábkové divadlo, literárna skupina, rôzne krúžky — fotografické, výtvarné atď., a v knižničke — 8 tisíc poľských kníh. Verejné vystúpenia týchto umeleckých súborov tešia sa vždy veľkej populárite, a tak nielen že zarábajú na živobytie súborov, ale prinášajú aj značný zisk. V kultúrnom dome huty sa s nádením vitalo vystúpenia Mazowsza, poznańskich Slávikov, Skaldov alebo Breack-outov.

Tak teda tato poľská skupina svojou prácou značne prispieva k rozkvetu spoločnej vlasti — Československa a zároveň rozvíja vlastnú kultúru i udržuje srdečné zväzky s Poľskom. Poliaci v Československu žijú v podmienkach plnej rovnoprávnosti, majú svojich reprezentantov v rôznych inštitúciach i orgánoch moci a v masových organizáciach. Možno teda predpokladať, že aj naďalej, v podmienkach žižlivého a plného pochopenia postoja českých orgánov a za plnej podpory i účasti ceľej tamojšej poľskej spoločnosti na súčasne prebiehajúcich v ČSSR premenách, bude tato poľská skupina cennou zložkou piateľstva a spolupráce medzi obidvoma krajinami. Osoňe pre seba, pre Československo a Poľsko.

ZBIGNIEW KLEJN

Trybuna Ludu č. 333, 30.XI.1970.

HOVOŘÍ ZBIGNIEW LEWICKI, VEDOUCÍ ÚŘADU PRO VNITŘNÍ ZÁLEŽITOSTI PWRN V KRAKOVĚ

VÁZENÍ DELEGÁTI, DRAZÍ SOUDRUZI!

Dovolte mi, abych Vám při příležitosti tak důležité události, jakou je pro Vás. IV sjezd, předeším jménem reprezentovaných orgánů krakovského vojvodství blahopřál k úspěchům, jež Společnost dosáhla v uplynulém období, dále přál plodné zasedání, které umožní vytyčit další program správné činnosti a také srdečné přání dosažení větších úspěchů Společnosti v její kulturní práci pro dobro celého prostředí v němž pracujete, rozvíjíte svou činnost, která nechť slouží věci dalšího růstu a rozvoje naší lidové vlasti.

Chtěl bych při této příležitosti, drazí soudruzi, zdůraznit, že v souladu s články naší ústavy mají polští občané právo působit v rámci masových společenských organizací a také zakládat spolky pro potřeby užší společenské skupiny. Je to jedna z forem účasti pracujících na politickém, společenském, hospodářském a kulturním životě naší země. Rada společenských organizací s svazem těsně spo-

lupracuje se státní administrací v oblasti kultury, osvěty, sociálních otázek a podobně a tím způsobem se tyto organizace stávají jednou z forem ziskávání obyvatel k spoluúčasti na plnění státních úkolů pro dobro širokého okruhu společnosti nebo určitých prostředí.

Váš spolek, Kulturní společnost Čechů a Slováků v Polsku, je, jak to vyplývá z názvu, dobrovolným sdružením lidí bez výdělečných cílů, jejichž úkolem je uskutečňovat své statutární záměry především v oblasti kultury. Dnes, kdy provádíte zhodnocení své činnosti za období několika uplynulých let, mám, jako zástupec evidenčního a dolního státního orgánu vaší Společnosti, odpovědět na otázku, zda Kulturní společnost Čechů a Slováků je spolkem plnícím předpoklady kulturního svazu a zda realizuje svoje statutární účely. Podle zhodnocení Úřadu pro vnitřní záležitosti (konečně, nejenom tohoto úřadu) Společnost splňuje svůj účel i úkoly uvedené ve statutu. Pouze struč-

Zasadnutie 4. zjazdu Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku možno charakterizať ako širokú prehliadku organizačnej činnosti a prehliadku potrieb a problémov, ktorých riešenie je nevyhnutné pre ďalší rozvoj Spoločnosti. Vo svetle všetkých zjazdových materiálov počínajúc otvorením a končiac uznesením, ktoré bolo prijaté všeobecným aplauzom, jednohlasne (ak nepočítame jedného prítomného, ktorý sa zdržal hlasovania), rysuje sa tak u ľasťnika, ako aj u pozorovateľa zjazdu názor, že naša organizácia má bohaté a všestranné výsledky, že má možnosti pôsobenia vďaka obetavým aktivistom a ekonomickejmu zabezpečeniu, to znamená, že má perspektívky pre dobrý start a rozvoj v piatom volebnom období.

Co sa vysunulo do popredia v tom množstve rozličných otázok, akými žijú miestne skupiny zoskupujúce krajanov, Čechov a Slovákov? Keď usporiadávame tieto otázky, do ich čela kladieme všeobecnú snahu zaistiť popularitu a autoritu Spoločnosti ako celku, a všetkým jej zložkám. Popularita a autorita sa nedajú kúpiť, nemôžeme ich dostať do daru, musia sa získať prácou, a to tak medzi menšinou, ako aj mimo nej. V Spoločnosti základnú organizačnú jednotku tvoria miestne skupiny. Zjazd sústredil na nich pozornosť, a to bolo správne. Ale táto pozornosť vynesla na svetlo pomerne smutný fakt, že vyšie zložky OV a UV Spoločnosti v uplynulom volebnom období nevenovali dostačujúnu pozornosť najmä tým miestnym skupinám, ktoré z rôznych príčin bežne potrebuju radu, pomoc a starostlivosť. Písali sme už o tom v zjazdovom čísle o opäť zdôrazňujeme, že táto otázka na zjazde sa javila ako ešte váynejšia a dôležitejšia. Popularitu a autoritu organizácie ako celku vždy totiž bude utvárať práca miestnych skupín.

Ked' vravíme o vyšej zložke, nikdy nemyslíme o nejakom zvláštnom organizme, ale vždy sú to konkrétni činiteľia. Oni vo svojej práci, jednotlive alebo kolektívne, prenášajú do terénu, medzi členov, to všetko, o čom hovoríme — pomoc, radu, starostlivosť. Kritika na zjazde bola teda konkrétna a vecná a nové orgány Spoločnosti by z nej mali vyvodíť záver o zmene štýlu práce ÚV a OV Spoločnosti. V tom diele ide predovšetkým o to, aby sa generálne zaoberala otázkami potrieb miestnych skupín na jednej strane, a aby sa konkrétně činiteľom Ústredného výboru zverila osobná a stála starostlivosť o tú alebo onu miestnu skupinu na druhej strane. Vo svetle skúseností nestačí totiž práca inštruktorov v rámci

pracovného úvádzku, ktorí sa napokon doteraz zaobrali výlučne otázkami súborov. Miestna skupina Spoločnosti vždy pôsobí v konkrétnej oblasti, presnejšie v konkrétnej obci. A hoci niektoré obce sa skoro k sebe túlia, v každej vládne zvláštna situácia. V miestnej skupine vo Veľkej Lipnici (a to platí aj o Privarovke) je dobrá spolupráca s miestnym národným výborom a s inými organizáciami. A to je správne. Predseda MNV bol účastníkom zjazdu a tamto delegáti sa tým chválili. Inakšie je to v miestnej skupine v Pekelníku. Neexistuje spolupráca s miestnym národným výborom a s organizáciami, ba sú tu stále nedorozumenia, o

aby tu predniesol isté fakty, keďže medzitým nemá odvahu, aby ich vybavil alebo predložil. A v tom je zmysel a podstata štýlu práce zložiek a činitelov Spoločnosti.

V súčasnosti je tu rad nových možností práce v miestnych skupinách. Na prvom mieste treba zdôrazniť základnú zmenu v stanovách, ktorá dovoľuje, aby sa mládež v mimoškolskom veku aktívne podieľala na práciach Spoločnosti, a nie ako doteraz iba mládež nad 18 rokov (prekvapuje, že aj pri tejto základnej otázke bol jeden delegát, ktorý sa zdržal hlasovania). Táto zmena stanov nebola iba mechanickou opravou, vyplývala z konkrétnej situácie a zo spoločenských požiadaviek. Táto skupina mládeže, synov a dcér krajov je najpočetnejšia a je najpoddannejším materiálom najmä pre prácu v rôznych súboroch. Lebo staršia mládež najčastejšie odchádza od rodiny a cestuje do práce mimo oblasť nášho pôsobenia. Vyriešenie tejto otázky v stanovách dovolí mládeži aktívnejšie a masovo sa podieľať na práci našej Spoločnosti podľa všeobecných zásad, a nielen ako priaznivcom našej organizácie. A to o to väčšimi, že na zjazde sa ozvali mnohé hlasy o nevyhnutnosti zapájať mládež do organizačnej práce, aby sa mohla pri starších činiteľoch učiť a v budúcnosti čestne zastúpiť tých, čo dnes na svojich pleciach nesú farbu organizačnej práce. V ďalších plánoch nových možností práce miestnych skupín treba zaznamenať možnosti a potrebu organizovať rôzne kurzy napríklad varenia, strihu a šitia, jazykové kurzy pre dospelých a mnohé iné. Tieto formy práce nie sú nové. Zjazd jednoducho pripomienul, že voľkády boli, že prinášali mnohé spoločenské zisky, že nebolo správne ich zanedbávať. Teraz uznesenie 4. zjazdu dáva podnet pre ich rozvoj.

Nezabúdla sa zdôrazniť nevyhnutnosť vzniku a rozvoja súborov piesní a tancov, ochotníckych divadelných súborov, kapelu, ako aj potreba vytvoriť plán práce pre klubovne miestnych skupín. Poukazovalo sa ešte na mnohé potreby týchto súborov tak po organizačnej stránke a pokiaľ ide o nedostatky v ich vybavení. Žiadalo sa, aby tieto otázky boli na dennom poriadku práce novozvolených výborov Spoločnosti. Hovorilo sa aj o tom, že ľudový štát určuje mnoho prostriedkov pre našu organizáciu, no jednako priamo na rozvoj národnej kultúry miestnych skupín je to primálo z celkovej kvóty. Žiadalo sa, aby táto vec bola prešetrená, čím sa asi bude zaoberať revízna komisia.

MARIAN KAŠKIEWICZ

MIESTNA SKUPINA KSČaS JEJ ČINNOSŤ A ROZVOJ

ně chci uvést určité úspěchy, které podle nás zasluhují na mimorádné zdůraznění; tedy předeším to, že Společnost pěstuje a propaguje folklór prostředí. (Je to nakonec jediná kulturní společnost ve vesnickém prostředí, která vykazuje práci v oblasti písni a tance, čtenářství atd.) V posledním období se oživila práce souborů písni a tančů, projevil se větší zájem o kulturní život mladých lidí a žen. Byla vyhlášena řada veřejných brigádnických akcí; členi Společnosti, kteří se zúčastnili mnoha veřejných prací opravdu mají na nich lví podíl a to je také ten důležitý činitel v otázce integrace prostředí, v otázce správných vzájemných vztahů mezi lidmi. Členi společnosti jsou četně zastoupeni v našich administračních orgánech. V souvislosti s tím nutno se zmínit o značné účasti a správném postoji členů Společnosti v období velké předvolební kampaně do Sejmu a národních výborů. Víme, že máme 67 členů národních výborů z řad členů Společnosti a to v národních výborech různých stupňů. Početně jsou členi Společnosti zastoupeni také v družstvu „Samopomoc Chlopská“, v „urbarech“, v dobrovolných sborech požárníků, v zemědělských kroužcích atd. Kromě řady úspěchů má Společnost samozřejmě také určité potíže, vystupují chyby nebo dokonce nedostatky. Na pozadí našeho hodnocení, naši kontroly, se tyto nedostatky projevují v určitých otázkách organizačního rázu, v práci místních skupin, v určitých otázkách hospodářských, zvláště pokud jde o majetek kulturních místností, někdy ve věci hospodaření některými státními prostředky, jak to vykázala poslední kontrola ministerstva vnitra.

Společnost by měla snad ještě šířiti rozvíjet to, co konečně rozvíjí, tedy iniciativu v veřejné práci a hodně společenské aktivity u členů Společnosti. Více členů Společnosti by se mělo v ještě větším rozsahu účastnit brigádnických prací, společenských akcí v různých prostředích s polským lidem, aby tento integrační činitel, o němž jsem se již zmínil, byl činitelem stabilizujícím soužití obyvatel v prostředích, v nichž žijete.

Chcel bych zde zdůraznit, že velmi důležitým činem, zasluhujícím, aby mu byla věnována patřičná pozornost, je postoj členů Společnosti k srpnovým událostem v Československu v roce 1968. Ve světle hodnocení jevů a událostí toho období, jak je provedlo vedení naší strany a také Komunistické strany Československa, lze dnes říci, že chyby, které zatížily politické koncepce některých členů tehdejšího vedení KSČ se nesetkaly s odzvou a akceptací slovenského prostředí v oblasti Spiše a Oravy. Ačkoliv se vyskytly určité pokusy prosazovat mylnou koncepci, aktiv Kulturní společnosti Čechů a Slováků a lid Spiše a Oravy složil v tom období politickou zkoušku správné.

Tento politický a společenský úvěr, vyplývající z výsledků Společnosti a postoje většiny veřejných pracovníků, není pouze pramenem pro kladné hodnocení činnosti Společnosti vládními orgány, ale je také zárukou, že IV. sjezd dokáže správným způsobem zhodnotit dosavadní práci ústředního výboru, vidět ve správných výměrech chyby a nedostatky, jejich původ a příčiny, a na druhé straně dokáže ocenit příznivý vztah stranických a vládních orgánů a pomoc, již tyto stranické a vládní orgány udělají.

Chcel bych zde zdůraznit z vlastní praxe velkou pomoc, již v každodenní práci udílí Okresní výbor PSDS v Nowém Targu, stranická vojvodská instance a také velkou pomoc, již udílely Společnosti ústřední orgány. Společnost obdržela pro svou statutární činnost v roce 1969 a 1970 částky dosahující po osm set tisíc zlatých. Tato finanční dotace ze státního rozpočtu je důkazem o péči, již lidová vláda venuje rozvoji kulturního života národnostních menšin, slovenské a české. Zde vystupuje pouze jeden problém, a sice ten, aby tyto prostředky byly používány pokud možno nejracionálnejši, v souladu s jejich určením, aby se dostávaly obzvláště tam, kde se má rozvíjet kulturní činnost, aby se dostávaly do kulturních místností a uměleckých souborů. Druhým projevem skutečné pomoci lidové vlády slovenskému prostředí bylo usnesenie presidia Wojvodského národního výboru v Krakově ze dne 12. května 1969 ve věci hospodařského rozvoje Spiše a Oravy. Toto usnesení presidia WRN směřuje k zlepšení hospodářské a kulturní situace těchto oblastí a k výstavbě silniční sítě a rozšíření služeb v souvislosti s vytvářením z této oblasti rekreační základny, významné pro turistiku. To vše se samozřejmě pojí s vytvářením nových pracovních míst pro místní obyvatelstvo a bude mít vliv na vznik dobrého bydlení obyvatel této oblasti. Pokud jde přímo o Úřad pro vnitřní záležitosti, snažili jsme se pomáhat Společnosti v poslední volební akci a sestavování zpráv a výběc v každodenní práci, při řešení nejrůznějších problémů, které předkládá všechny věci život. Kromě toho jsme prosazovali vše, která je podle našeho názoru správná, a sice, aby Společnost popularizovala svůj folklór, vyhledávala zajímavé složky tohoto folklóru a vycházela daleko, mimo své čistě slovenské prostředí, nebo i polské, mimo svou oblast, aby tak mohla ukázat výsledky své kulturní práce rovněž v dalších oblastech našeho vojvodství. Státní orgány vysoko ocenily činnost Společnosti na tomto úseku. Důkazem jsou vyznamenané udělená členům Společnosti za vynikající úspěchy v práci pro dobro prostředí, pro dobro Krakovska.

Na zakončení bych chtěl ujistit vážené delegáty, vážené soudruhy, že vztah státních i stranických orgánů k činnosti Společnosti je nejvýše příchylný a nepochybují, že nové vedení Společnosti, zvolené na sjezdu, se vynasazí tak plánovat práci, aby tato přízeň byla využita pro další rozvoj kulturní práce Společnosti, pro další rozvoj Společnosti a pro působení ve směru integrace prostředí, v němž je Vám souzeno žít, pracovat a působit.

Jestě jednou přeji vše nejlepší a další úspěchy v rozvoji činnosti, která má sloužit nejenom Vám, ale také růstu naší lidové vlasti.

PODAKOVANIE

ÚSTREDNÝ VÝBOR
POĽSKÉJ ZJEDNOTENEJ
ROBOTNÍCKEJ STRANY
POĽNOHOSPODÁRSKE
ODDELENIE

VARŠAVA

V mene roľníckeho krúžku v Kacvíne, okr. Nowy Targ, Krakovské vojvodstvo d'akujeme Poľnohospodárskemu oddeleнию Ústredného výboru PZRS vo Varšave za pomoc a podporu pri získaní pre naš kružok traktora, ktorý sme tento rok obdržali. Vyjadrujúc vďaku v mene všetkých gádzov našej obce a v mene celého výboru krúžku za podporenie nášho úsilia zároveň uistujeme, že aj ďalej budeme intenzívne rozvíjať poľnohospodársku výrobu a chov v opretí o moderné a novátoriské metódy hospodárenia.

Výbor a členovia roľníckeho krúžku v Kacvíne

ZĽOV

Koncom roka 1970 byla uspořádána v kulturní miestnosti Obvodného výboru Společnosti Čechů a Slováků v Zelově akademie, věnovaná 300. výročí úmrtí Jana Amose Komenského.

Akademie se zúčastnil zástupek krajského výboru PSDS v Lodži s. Stanisław Pietruszka, vedoucí administratívnoho odboru, ktorý bol srdečne uvítaný miestnym výborem Společnosti a také veřejností, ktorá sa akademie zúčastnila. Slavnost zahájil náměstek predsedu oddílu Mieczysław Kimmer, ktorý pronesl krátký projev, uvítal váženého hosta i všechny přítomné a udělil slovo tajemníku výboru Václavovi Lušinskému, ktorý přednesl hlavní projev. Soudruh Stanisław Pietruszka hovoril o významu slavnosti, věnované velkému pedagogu, učiteli národu Janu Amosovi Komenskému a zdůraznil jeho zásluhu o dobro všech národů světa. Poděkoval také výboru za pozvání a za péči, jež byla věnována přípravě této akademie.

OZNÁMENIE

PRI PRÍLEŽITOSTI
4. ZJAZDU KSČaS
SME BOLI NÚTENÍ
VYDAŤ DVOJITÉ NO-
VEMBROVÉ ČÍSLO S
CELKOVÝM OBSA-
HOM 32 STRÁN. TOTO
ČÍSLO BY STE MALI
DOSTAŤ DO VIANOC.
ZJAZDOVOU TÉMA-
TIKOU SA ZAOBERA-
ME NA 10 STR. TOH-
TO ČÍSLA A K ZJAZ-
DOVEJ DISKUSII SA
VRÁTIME VO FE-
BRUÁROVOM ČÍSLE.

Kultúrny instruktor Jerzy Zagórski uvedl kultúrny program jež pripravili miestni soubory Společnosti. Véra Zaunarová prednesla básen „Pod pomníkom J. A. Komenského na Plantech“, dvä mladé sólistky Ranszowna a Semerátovna zapívaly české písne za doprovodu hudebného souboru a opäť Véra Zaunarová prednesla básen „Komenský v Lešně“.

Prekvapením bolo vystoupení pěveckého sboru starších členů, ktorí za řízení Karla Pospíšila zapívali veľmi pěkné nekolik českých a polských písni.

Po ukončení oficiálnej časti se prihlásil o slovo s. Pietruszka, ktorý projevil radost z rozvoje Společnosti a ujistil, že podá zprávu stranickým vojvodským orgánom o činnosti, ďiž Obvodný výbor v Zelově i jeho členové vyvijejí.

V přátelském rozhovoru se členy Společnosti soudruh Pietruszka ujistil, že vždy pomôže každému, kdo se na něho obráti s prosbou o pomoc, pokud to jen bude možné. Při rozloučení přál všem členům další úspěchy na úseku společenské činnosti a při pěstování kultury.

Václav Lušinský

NEDECA

Ked' aj od Dňa učiteľa uplynuli už dva mesiace písem vám pári slov o krásnej slávnosti, ktorá sa pri tejto priležitosti konala v našej škole.

Naučili sme sa rôzne vystúpenia a potom, keď už Deň učiteľa bol tu, vyjadrili sme vedúcemu našej školy Stecoví a našim učiteľkam vďaku za ich namáhavu prácu.

Potom bola priležitosťná zábava, na harmonike nám zahral Milaniak a my sme si aj zatancovali. Bol to veľmi pekný večer.

Chcela by som ešte raz touto cestou zaželať všetkým učiteľkam a učiteľom veľa úspechov v ďalšej práci.

Tento rok končím základnu školu. Viem dobre čítať a písť slovenský, poľský, ba aj ruský. Som rada že som mohla navštěvoať školu so slovenským vyučovacím jazykom, lebo ved' ako sa vráví „čo sa v škole naučím, to mi oheň nespáli ani voda nezobere“.

VŠETKÝM NAŠIM ČITATEĽOM, PRIATEĽOM A PRIAZNIVCOM SRDEČNE ĎAKUJEME ZA ZASLАНÉ VIANOČNÉ A NOVOROČNÉ POZDRAVY.

RIADKY DÔVERY

P. T. z Lodži nám píše: „Možno má budete aj odsudzovať, ale chcela by som, aby ste mi predsa poradili. Už nejakú dobu chodím so ženatým mužom. Doteraz mi to nevadilo, keď mi hovoril, že sa kvôli deťom nechce rozviest', ale predsa len by som chcela mať vlastný domov, manžela a rodinu. On sa so mnou nechce rozísť a

Rada čítam Život, vždy si tam najdem niečo zaujímavé pre seba.

Mária Peksová
Nedeca

NIŽNÉ LAPSE

Konecom roku 1970 sa v Nižných Lapsoch konala veľká slávnosť, odovzdanie zástavy pre Miestny výbor Zjednotenej ľudovej strany. V Fudovom dome, v ktorom sa konala slávnosť sa zhromaždiло toľko ľudí, že bol celkom preplnený. Prišli aj predstavitelia Urbára, miestnej skupiny ZES (ZSL) a iných obci zo Spiša.

Slávnosti sa ďalej zúčastnili: predseda vojvodského výboru ZES z Krakova Stanisław Koziol, tajomník OV ZES Stanisław Stawczyk z Nového Targu, predseda OV ZES Jakub Chudoba, okr. inspektor PZU — Tadeusz Widomski, St. Grudzień a iní.

Najskôr bola odohraná štátma hymna. Vo svojom uvítacom prejave predsedu MS ZES Dominik Stanek zdôraznil veľký pokrok, ktorý v priebehu 25. rokov existencie ľudového Poľska a 20. rokov od založenia ZES bol dosiahnutý na Spiši. V ďalšej časti svojho prejavu sa zaoberal počiatkami vzniku organizácie vo svojej obci, najskôr mali iba troch členov a dnes MS počítá 65 členov.

Dýchovka odohrala Internacionálnu a potom mal prejav Jozef Kravontka, člen ZES a predseda miestnej skupiny KSČaS v Nižných Lapsoch.

Krajan J. Kravontka sa vo svojom prejave zaobral 75-výročím vzniku ľudového hnutia, ako aj vyzdvihol prácu členov miestnej organizácie v priebehu dvadsaťich rokov od založenia ZES na Spiši. Hororil aj o biede o nádzii v predvojnovom Poľsku, o tom ako sa situácia postupne zlepšovala. Stalo to však nielen veľa práce, ale veľa krví a ľudských životov. V ďalšej časti slávnosti sa ujal slova predsedu vojvodského výboru ZES St. Koziol, ktorý vo svojom prejave vyzdvihol hrdinstvo národa v období okupácie a najmä boje sedliackých práporov. Vyzdvihol aj prácu a úsilie vynaložené v priebehu 25. rokov PIER o to, aby sa lepšie hospodárilo, aby sa dosiahli vyššie hektárové výnosy používaním umelých hnojív.

Našiel sa však niekto, kto povedal krčmárovi, čo mu chlapí urobili. Krčmár sa rozčilil, no najskôr sa chcel dozvedieť, kto to urobil; potom však ponúkol chlapom dva litre pálenky, ak mu drevu dajú späť na miesto. Bál

Za zvukov piesne Gdy narod do boju predseda vojvodského výboru ZES St. Koziol odovzdal do rúk predsedu obecného výboru ZES zástavu. Ako vieme k našej obci patria: Nižné Lapše, Vyšné Lapše a Tribš. S. Koziol odovzdal aj v mene Štátnej rady PIER vysoké vyznamenania dvom zaslúženým činírom a to: Jozefovi Kravontkovi a Tadeuszowi Widomskému.

Nasledovalo zatlkanie pamiatkových klincov a zápis v zlatej pamiatkovej knihe.

Miestni obyvatelia si budú dlho pamätať túto slávnosť.

František Bednárik

PRIVAROVKA

Prečo sa menšia časť Veľkej Lipnice menuje Privarovka? Podľa rozprávania najstarších ľudí býval pred mnohými rokmi v Privarovke istý Privara. Bol veľmi dobrým remeselníkom, tesárom, murárom a vôbec vedel urobiť všetko, čo bolo treba. Chodili k nemu ľudia nielen z Veľkej Lipnice, ale aj zo susedných obcí. A hoci Privara už dávno zomrel, ľudia pomenovali ten kúsok dediny pod Babou horou Privarovkou.

To sa teda rozpráva, ale v Privarovke sme mali po prvej svetovej vojne aj zaujímavú udalosť, keď sa vytyčovala poľská štátma hranica. Stalo sa to istého dňa, keď bol v Privarovke pohreb. Po pohrebe si chlapí zašli do krčmy, ktorú vtedy vlastnil istý Herman. Tu sa rozprávalo, keď zrazu ktorí vstúpili a povedali, že prišli vytyčovať hranicu a že sú už pri kostole. Všetci vyšli z krčmy, lebo boli znevadení na tých pánoch, no najmä na automobil, ktorým sa priviezli. Vtedy ešte auto bolo veľmi vzácne a bolo veru veľkou zriedkavosťou najmä na vidieku. Za krčmou bol sklad dreva a odtiaľ chlapí zobraťi veľké kusy dreva, takého, aké je len u nás, v babohorských lesoch a skotúfali ho na cestu, aby auto neohlásili.

Našiel sa však niekto, kto povedal krčmárovi, čo mu chlapí urobili. Krčmár sa rozčilil, no najskôr sa chcel dozvedieť, kto to urobil; potom však ponúkol chlapom dva litre pálenky, ak mu drevu dajú späť na miesto. Bál

sa totiž, že ho tí páni potresajú, ak uvidia, že nemôžu prejsť autom po ceste. Končne auto prišlo, páni z neho vystúpili zapáč krokov pred drevom nahádzaným na cestu. Zobrali so sebou nejaké tyče a šli asi 300 metrov až po Skočíkovský most. Potom povyťahovali mapy a šli od mosta napravo ku kičorskej rieke. Pri rieke a cestou dalej zatlkali tie tyče do zeme. A tam, kde tieto tyče pozatlkali, ostala poľská štátma hranica. Ten kus Veľkej Lipnice od toho Skočíkovského mostu po Babiu horu sa menuje Privarovka.

Keď si páni s mapami skončili svoju prácu a vrátili sa k autu, na ceste už drevu nebolo, lebo ho chlapí opäť odpratali do skladu za krčmom. Krčmár ako bol sľubil, im dal dva litre pálenky. Páni sa mohli pokoje vrátiť.

V. S.

VÁŽENÁ REDAKCIA

Mala som príležitosť zúčasťať sa prednedávnom zjazdu našej Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, ktorý sa konal 14. — 15. novembra 1970 v Krakove. Napriek tomu, že som bola skôr pasívnym účastníkom som ráda, že som sa mohla bližšie zoznámiť s plánom pôsobnosti našej Spoločnosti na najbližšie roky. Zaujímavé boli niektoré výpovede delegátov v diskusii o ďalšej práci Spoločnosti, hoci sa často opakovali tie isté problémy.

Keď som študentkou mám trocha obmedzené možnosti stykov so slovenčinou a slovenskou literatúrou, aspoň vzhľadom na pomerne veľa času, ktorý venujem štúdiu na vybranej fakulte, ale predsa nezabúdam z času na čas si prečítať niektorú báseň od P.O. Hviezdoslava alebo humoristickú poviedku Kukúčina a iných básnikov i spisovateľov. Cítim sa pritom ako si spokojná, preto som ráda, že som sa na zjazde mohla stretnúť so známymi a porozprávať sa slovenský.

Celému redakčnému kolektívu želám užitočnú prácu a veľa úspechov v budúcnosti.

Mária Pojedincová
študentka II. roku
WSR v Krakove

PODAKOVANIE

VŠETKÝM NAŠIM ČITATEĽOM, PRIATEĽOM A PRIAZNIVCOM SRDEČNE ĎAKUJEME ZA ZASLÁNÉ VIANOČNÉ A NOVOROČNÉ POZDRAVY.

REDAKCIA

MIREILLE MATHIEU

slávna francúzska šansonierka už šest rokov svieti ako hviezda na speváckom nebi. Je 24-ročná, slobodná a pôvodom z robotníckej rodiny.

Veronika

POL'NOHOSPODÁRSKE OTÁZKY

Už dva roky jednu stranu nášho časopisu venujeme iba poľnohospodárskym otázkam. Keď sme sa rozhodli venovať celú jednu stranu tejto tematike, riadili sme sa tým, že viac ako 85% našich čitateľov býva na vidieku a že prevažnú väčšinu tvoria majitelia gazdovstiev. Hospodária v fažších podmienkach ako priemerný rolník v Poľsku, lebo ich gazdovstvá sú najčastejšie v podhoriských oblastiach a niekedy priamo v horách.

Každý úspech dosiahnutý v poľnohospodárskej výrobe nás teší tak isto ako každého rolníka priamo zainteresovaného na výsledkoch svojej ťažkej práce.

Na poľnohospodárskej stránke sme sa usilovali uverejňovať všetko najdôležitejšie o poľnohospodárstve a oboznamovať vás s najdôležitejšimi rozhodnutiami a udalosťami v poľnohospodárstve. Samozrejme charakter nášho časopisu nedovoľuje, aby sme poľnohospodárskym otázkam venovali viac miesta. Domnievame sa totiž, že naši čitatelia mnohé vedomosti čerpajú z odborných poľnohospodárskych časopisov vydávaných v poľštine. Z výpovedí

našich čitateľov a dopisovateľov, ktorí sa zúčastnili stretnutí s redakciou Život však vieme, že rolníci si pochvalujú to, že sa naša redakcia zaobrába poľnohospodárskymi otázkami.

Ale tak ako všade sa niečo modernizuje a mení, rolníci by aj na našej poľnohospodárskej stránke radi videli novinky. A preto sa obraciame na vás, milí čitatelia, aby ste nám napísali, aké správy by ste si radi na tejto stránke prečítali. Uvedomujeme si, že to, čo je vhodné pre Miechów alebo lubelské

otázkam. Napríklad teraz budeme v niekoľkých číslach nášho časopisu uverejňovať články o zásadách, metódach a rentabilite chovu ošípaných. Je to dôležité aj preto, lebo od 15. decembra 1970 štát vytvoril mimoriadne výhodné podmienky pre zvyšovanie chovu ošípaných. Ceny za každý kilogram živej váhy ošípaných dodaných do výkupného strediska sa totiž zvýšili pri mäsovo-slaninových druhoch o 3.30 zl za kg.

Vieme aj to, že posledné dva roky

270 000. Pokles počtu dobytka a ošípaných je citelný na trhu a najmä v zásobovaní obyvateľov miest.

Práve preto chceme na tejto stránke písat o týchto otázkach, aby sme vás oboznamovali, aké sú v tejto súvislosti úlohy kladené na vidiek.

Našim rolníkom na Spiši a Orave, ako aj všade tam, kde žijú a pracujú Česi a Slováci, leží na srdci rozvoj poľnohospodárskej výroby, lebo od toho závisia ich zisky a zásobovanie v celej krajinе. Kultúra, pokrok, lepšie hmotné podmienky sa vzájomne dopĺňajú a sú navzájom závislé. Rolník môže mať veľa a dobré pôdy, ale žije zle, keď nevie kráčať s pokrokom, a naoša, často sa stáva, že rolník pracujúci na slabších pôdach, ktorý hospodári s tužkou v ruke a orientuje sa čo, kedy a ako vyrábať, žije veľmi dobre.

Chceme našu stránku sprístupniť poľnohospodárskej verejnosti, aby aj kritizoval, ak sa stane niečo zlé pre nedbanlivosť niekoho v GS alebo v poľnohospodárskych službách.

Preto prosíme, aby ste nám, milí čitatelia, napísali niečo o týchto otázkach.

Nový rok - nové úlohy

vojvodstvo, ťažko sa dá použiť na Spiši a Orave. Ale rolník z Kacvina alebo Jablonky si iste rád prečíta, aké výsledky dosahuje rolník v poznaňskom alebo kieleckom vojvodstve.

Od kalendára, ktorý pripomína poľnohospodárske práce v tom-ktorom mesiaci, chceme prejsť k aktuálnejším

neboli najlepšie pre naše poľnohospodárstvo. Počasie nám neprialo ani v roku 1969 ani roku 1970, ba dokonca ani naša príslušná „zlatá poľská jesen“ nebola roku 1970 taká ako inokedy. V dôsledku nedostatku krmív v minulom roku stav ošípaných klesol asi o 900 000 kusov a dobytka asi o

VŠETCI SA UCÍME POVOLANIU

Zväz vidieckej mládeže začal v dôsledku určitých požiadaviek nášho hospodárstva veľkú výchovnú prácu pod heslom: Všetci sa učíme povolaniu. Predovšetkým si treba uvedomiť, že bez vedy a vzdelania nemôže byť ani reči o pokroku. Teraz už nejde o to, aby vysoké školy školili čo najviac inžinierov, lež o to, aby si veda našla cestu ku každému výrobcovi a gazdovi.

Nariadenie Rady ministrov z júla 1970 zaviedlo zmeny do zásad doteraz platných v školstve. Toto nariadenie jasne a zreteľne stanoví, čo sa vyžaduje z hľadiska odbornej kvalifikácie pri dedení a nadobúdaní gazdovstiev. Podľa toho nariadenia rolníci vo veku do 45 rokov sa od 1. januára 1976 môžu preukázať, že majú nevyhnutnú kvalifikáciu jedine vysvedčením o ukončení poľnohospodárskej školy alebo poľnohospodárskeho prípravného školenia. Po tomto termíne nebudú platné potvrdenia národného výboru o praktickej príprave na povolanie pri preberaní gazdovstiev rolníkmi do 45 rokov.

V súčasnosti spomedzi 6 700 000 obyvateľov vidieka zamestnaných v poľnohospodárstve asi 1 800 000 osôb sú ľudia vo veku 20 až 40 rokov. Z tohto počtu iba okolo 400 až 450 000 má odborné vzde-

lanie nadobudnuté v škole alebo v poľnohospodárskej prípravnej škole. A tak asi 1 300 000 osôb bude si musieť doplniť poľnohospodársku kvalifikáciu, ak chce viesť gazdovstvo.

Aké teda budú formy, ktoré dovolia zdolať tieto veľké úlohy?

Základnou formou umožňujúcou odbornú prípravu staršej vidieckej mládeži pracujúcej v poľnohospodárstve je a bude mimoškolské poľnohospodárske prípravné školenie. Preto aj jednou zo základných úloh rozvoja poľnohospodárskej osvety v rokoch 1971 — 1975 je značné zvýšenie počtu kurzov a účastníkov školenia. Plán poľnohospodárskej prípravy musí sa stať integrálnou časťou programu hospodárskeho rozvoja v každej obci a zahrnúť do školenia v rámci PP (PR) všetkých rolníkov vo veku do 40 rokov, ktorí nemajú poľnohospodárske vzdelanie a neučia sa na diaľkových kvalifikačných kurzoch.

Územné národné výbory podľa nariadenia Rady Ministerov sú povinné vykonávať občasné kontroly a analýzy kvality školenia.

Na tomto mieste spomenieme, že jedným z prvých vojvodstiev v Poľsku, ktoré začalo dôsledne realizovať toto nariadenie, je krakovské voj-

vodstvo. V októbri 1970 na pléne výboru pre poľnohospodárske otázky boli schválené smernice pre národné výbory, poľnohospodárske služby, školstvo a rolnícke krúžky. V týchto smerniciach sa poukazuje na nutnosť usmerňovať programy výučby a najmä na nutnosť spájať teoretické prednášky s praktickými smernicami, ktoré musia vypĺňať z požiadaviek jednotlivých gazdovstiev. Tak teda popri praktických a teoretických hodinách budú sa vykonávať pokusné produkčné práce v oblasti hnojenia, agrotechniky, kŕmenia zvierat, prípravy krmív atď.

Územné poľnohospodárske služby budú musieť vypracovať školské úlohy prispôsobené potrebám poľnohospodárskeho prípravného školenia.

Samozrejme najlepším východiskom by bolo vyučovanie na odborných školách, ale nedostatok miest v internátoch znemožňuje realizovať takýto program. Práve preto nesmierny význam má poľnohospodárske prípravné školenie. Nezabúdajte teda, že ak po 1. januári 1976 chcete odovzdať svoje gazdovstvo synovi alebo dcére, vaše deti musia mať vzdelanie zodpovedajúce podmienkam stanoveným v nariadení Rady ministerov.

(D.P.)

VYUŽI ZIMNÉ VEČERY

Každý rok v zime predkladáme vám zaujímavé knižné novinky, ktoré by ste si mali prečítať. Vzorný rolník sa predsa vždy rád vzdeláva. Keďže mechanizácia v poľnohospodárstve má stále väčší význam, uvádzame niekoľko zaujímavých noviniek vydavateľstva PIWRiL z tejto oblasti a domnievame sa, že si ich radi prečítate.

K takým knihám patrí **TECHNIKA W GOSPODARSTWIE** (Technika v hospodárstve) od A. Gladkowského a J. Markiewicza. Cena 11 zl. Autori populárnym spôsobom predstavujú úlohy techniky v gazdovstve.

Ešte zaujímavejšia je kniha A. Bartosiaka a M. Starosta **MECHANIZACJA DOJENIA**. Cena 25 zl. Táto kniha vysvetluje zásady činnosti, konštrukcie a obsluhy mechanických dojáčiek všetkých druhov používaných v Poľsku od prevodních dovážaných pre veľké hospodárstva až po nádobové poľskej výroby používané v malých gazdovstvach.

Z oblasti mechanizácie odporúčame, aby ste si prečíтали aj knihu napísanú populárnym jazykom od A. Nowackej a T. Nowackého **ZANIM BEDE TRAKTORYSTA** (Kým budem traktorista). Cena 10 zl. Táto kniha je určená predevšetkým vidieckej mládeži, ktorú zaujíma technika v poľnohospodárstve. Vieme, že každý rok viac ako 15 000 mladých chlapcov dostáva vodičský preukaz traktoristu. Nemali by sa však uspokojiť s tým, čo sa naučia počas kurzov pre traktoristov trvajúcich niekoľko týždňov, naopak, mali by sa ďalej vzdelávať. Dobrý traktorista je potrebný nielen v tom-ktorom poľnohospodárskom podniku, ale aj na dedine. Už teraz v rolníckych krúžkoch pracuje viac ako 120 000 traktoristov a okrem toho niekoľko tisíc vlastní už traktory. Pre tých, ktorých zaujíma technika najmä traktory, je určená spomenutá kniha.

ROL'NÍCKY KALENDÁR

FEBRUÁR — ÚNOR

siahli dobré výsledky chovu ošípaných musíme krmným kusom podávať krmivá v dávkach, ktoré odporúčajú odborníci pre jednotlivé druhy zvierat. Krmivá by sa mali zakaždým väčši alebo odmeriavať pomocou zvláštnej mierky.

Stáva sa aj to, že krmivá sú nesprávne volené. Všeobecne sa dáva veľa zemiakov pri súčasnom nedostatku iných krmív najmä plnohodnotných miešaniek.

Na mnohých gazdovstvach sa zemiaky a iné krmív dopĺňajú obilným šrotom. Tieto krmivá obsahujú obvykle príliš málo bielkovín alebo obsahujú bielkoviny kvalitatívne nevhodné pre jednotlivé skupiny zvierat. To zasa má zlyh vplyv na výskum prírastku, predlžuje výrobný cyklus a spôsobuje nadmerne používanie krmivo-výrobkových jednotiek.

V krmivo-výrobkoch sa zemiaky a iné krmív dopĺňajú obilným šrotom. Tieto krmivá obsahujú obvykle príliš málo bielkovín alebo obsahujú bielkoviny kvalitatívne nevhodné pre jednotlivé skupiny zvierat. To zasa má zlyh vplyv na výskum prírastku, predlžuje výrobný cyklus a spôsobuje nadmerne používanie krmivo-výrobkových jednotiek.

Pre kvalitu pôdy, klimatické podmienky a štruktúru poľnohospodárstva v skupine okopanín sa v Poľsku predovšetkým pestujú zemiaky. Preto aj zemiaky musia byť základnou krmivo-výrobkou pre ošípané. Ide však o to, aby sa zemiaky používali patrične spojené s plnohodnotnými a inými krmivo-výrobkami. Je dôležité, aby sa ošípaným určeným na

výkrm nedávalo viac zamiakov, ako potrebujú. Tieto dávky sú rôzne podľa veku a určenia zvierat (typ mäsový, mäsovo-slaninový a slaninový). V krmení ošípaných by sa mali viac využívať aj motylkveté rastliny tak ako zelené krmivá v lete a seno v zime.

No a najdôležitejšou otázkou je zmena plnohodnotných krmív. Jednotný obilný šrot by mal byť nahradzovaný miešankami plnohodnotných krmív pre príčiny, o ktorých sme už písali. V predaji sú miešanky plnohodnotných krmív prispôsobené pre všetky skupiny ošípaných, ktoré obsahujú potrebné bielkoviny, minerálne sole a vitamíny.

Roľníci, ktorí používajú plnohodnotné miešanky sa už presvedčili, že spôsobujú vyššie prírastky, znižuje sa pritom spotreba krmív, ošípané sú kvalitatívne lepšie a následkom toho zisky vyššie.

Ešte jedna chyba, ktorá sa pri krmení ošípaných vyskytuje pomerne často — krmenie ošípaných plnotučným mliekom. Je to zrejmá marnotratnosť lebo ošípané, ktoré potrebujú hlavne bielkoviny nevyužívajú tuk obsiahnutý v plnotučnom mlieku. Ošípaným úplne stačí odstredené mlieko alebo srsavka, ktoré môžeme dostaviť z mliekárne za predané plnotučné mlieko. Zvlášť odporúčame srsavku, ktorá napriek tomu, že dáva veľmi dobré výsledky pri vykrmovaní ošípaných je ešte rolníkmi príliš málo využívaná.

S.D.

V poľných prácach tento mesiac, podobne ako minulý, sa musí ničiť ľadová škrupina na ozimních. Pred odmäkom musíme vyčistiť priekopami, ústia drenážnych rúr, brázdy atď., aby voda mohla pokoju stekáť. Maštaľný hnoj vyvážame na pole a ukladame do kopčekov. Je tu aj čas, aby sme si načrtli plán siatia na jar. Ak budeme mať voľný čas využívame ho na nákup umeleckých hnojív.

Z dôležitejších prác v chove zvierat v tomto období nesmieme zabúdať na bielenie maštali a objednávku kurenca pre chov. Krmivo pre ovce malo by byť rôznorodé. Okrem krmív mali by sme všociam dávať aj soľ na lizanci.

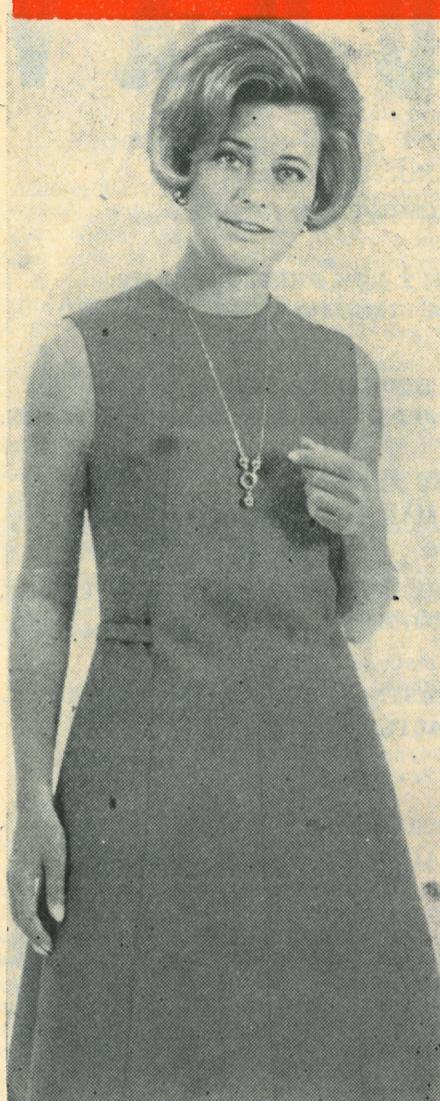
Minulý mesiac sme už pisali o chove ošípaných. Teraz chceme tému trochu rozvinúť a preto uverejňujeme niekoľko poznámok a rád týkajúcich sa krmien.

Mnohí rolníci robia chyby v krmení ošípaných. Napríklad krmivá sú podávane „od oka“. Roľníci pritom nepočítajú hodnotu podávaných krmív, čo spôsobuje prekrmovanie alebo nedokrmenie ošípaných. Pri prekrmovaní zvýšujú sa náklady krmenia, ako aj ošípané rýchlejšie príberajú tuk, čo ma zasa vplyv na zniženie prírastku.

Ešte škodlivejšie následky má nedokrmovanie ošípaných. Ošípané nesprávne krmene musia byť veľmi dlho na gazdovstve, čo v značnej mieri zvýšuje náklady na vykrmovanie.

Vyplýva z toho jasný uzáver, že aby sme do-

Ktoré...?

od rána
do večera

MUŽI VYŽADUJÍ ZVLÁŠTNÍ PÉČI

Muži jsou ve skutečnosti diskriminováni. V obchodě mají přednost matky s malými dětmi a ne otcové s malými dětmi; ve vlačích jsou zvláštní kupé pro matky s dětmi a neexistují kupé pro otce s dětmi (a když tam náhodou usedne, všichni se na něho dívají jako na vraha, který pomoci dítěte chce nečestně dostat místo!), nejsou zvláštní časopisy pro muže ani pánské salóny krásy (a nejednomu by se přidala mašinka, vyčistění pleti a úprava rukou) a co už je vůbec skandální, neexistují zvláštní mužští lékaři ani poradny pro muže.

Není to fejetonový nápad, ale skutečný stav, o němž již hovořili vědci. Bylo totiž zjištěno, že život žen je stále delší než život mužů, proto jejich zdraví by mělo být obklopeno obzvláštní péčí. Např. v Sovětském svazu rozdíl mezi průměrným věkem mužů a žen obsahoval 8 roků á konto žen a před revolucí činil pouze 2 roky. Analogické rozdíly v jiných zemích

jsou také nepříznivé pro muže: ve Francii 6,8, v USA 6,6, Finsku 6,4 a Brazílii 6,2. Pouze na Cejloně, v Kambodži a Guatemale žijí muži déle než ženy.

Kratší život mužů je způsoben hlavně tím, že muži vedou ruinující způsob života a kromě toho většina náhlých úmrť se týká mužů — automobilové nehody, technizace atd.

Je tedy nutno něco podniknout na záchrannu mužů. Navrhoji „Poradny M“. Mohlo by se vám to zdát divné, ale protože muži jsou slabší než ženy, mají kratší život a dokonce mužská embria jsou slabší, musíme učinit vše, abychom silnější pohlaví postavily na nohy. Jeden muž odpověděl na tento návrh: „Ovšem, jsme na tom hůř, protože od staletí všechno leží na našich bedrech, všechny problémy a životní tíhu neseme my, muži. A kromě toho alkohol a nikotin! Ale s pokračující emancipací ženy budou postupně degenerovat (optimista!), stále více pít a kouřit a samy sobě kopat hrob...“

Máme naději, že k tomuto vyrovnání nedojde, že spíše muži, vedení svými „Poradnami M“ rezignují z různých „neřesti“. Ku prospěchu svému i nás, ubohých žen.

SI POVERČIVÁ?

Ak úprimne odpovieš na uvedené otázky, dozvieš sa, nakoľko si poverčivá. Tako sa dozvieš proti čemu bojovat, dozvieš sa, že aj ty, rozumná a pokrovková žena 20. storočia, si trochu poverčivá. Na otázky odpovedz vždy áno, alebo nie a potom si prečítaj text, ktorý uverejňujeme pod otázkami.

1. Bola si už niekedy u veštkyne?

2. Máš vo zvyku zaklopaf pri nejakej výpovedi alebo zvolat „tfu, tfu“?

3. Vravíš priateľom „zlom si krk“?

4. Keď vidíš pavúka na stene, najmä ráno, považuješ to za zlé znamenie?

5. Myslíš si, že mačka, ktorá ti prejde cez cestu, je zlé znamenie?

6. Keď streneš komínara, chytíš si gombík, lebo považuješ stretnutie s komínárom za udalost

šťastnejšiu ako stretnutie s holicom?

7. Cívneš niekoľko krokov, ak sa potknies?

8. Myslíš si, že „v piatok zlý začiatok“ a trinástka je zlé číslo?

9. Domnievaš sa, že deti, ktoré sa narodili v nedele, sú šťastné?

10. Myslíš si, že panbožkova kravíčka prináša štastie?

Sedem až desať odpovedí „áno“ znamená, že si beznádejne poverčivá. Zeláme ti, aby si sa „polepšila“?

Tri až šest odpovedí „áno“ znamená, že si priemerne poverčivá. Kúp si nejaký talisman proti poverčivosti.

Jedna až dve odpovede kladné znamenajú dobrý výsledok. Na taký stupeň poverčivosti môžeme prižmúriť oko.

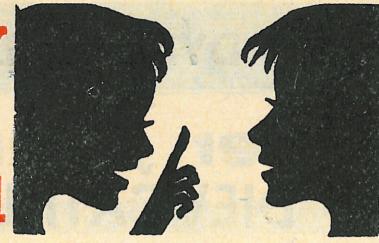
Desať odpovedí „nie“ — nevravíš pravdu — priznaj sa!

KÝM MLÁĎA DOSPEJE...

Predbiehat onemocneniam u dietata neznamená iba chrániť dietu pred infekciou, ale aj zvyšovať imunitu dietata hygienickým spôsobom života, racionálou výživou, odoinostou atď. Nemluvňa, ktoré je prehriaté, nedostáva dosťatočné množstvo tekutín, žijúce v nehygienických podmienkach je menej odriné proti chorobám.

Aby malé dieta kľudne spalo musíme sa vynasnažiť, aby sme mu zažívaci trakt vyprázdnili zo vzduchu, ktorý zhlito počas jedenia. Keď dieta vodorovne postavíme a ponecháme ho tak niekoľko minút, prehlnutý vzduch „vyčká“. Vďaka tomu vzduch, ktorý po jedle ostal v zažívacom trakte nespôsobuje dietatu bolest; teda dieta kľudne spí a neplače.

MODERNÝ OBLIČAJ ROKU 1971

Staneš si pred zrkadlo a kriticky hľadiš na svoj obličaj. Spoznávaš sa? Áno. To si ty, ale ako by si bola iná ako včera... Na šťastie ešte nemáš vrásky, iba tie unavené oči, tie brázy pri ustáči, dosiaľ si ich nemala... musíš s nimi niečo urobiť, snaď obklady, ale zmeniť účes?...

Z času na čas robíme takú generálnu prehliadku tváre. A potom? Potom všetko ide po starom... Ale tentokrát sa pokusme pozornejšie pozrieť na svoj obličaj. Lebo predsa v celom našom výzore, obličaj a účes sú najdôležitejšie a napriek tomu čo si myslia mnohé ženy, nová móda začína tiež od hlavy a nie od nôh.

Moderný obličaj tejto sezóny je mäkký, trochu lesklý, mladý, romantický a s lahučkou opálenou, broskyňovou pleťou. Jednoducho vypadá tak, ako by sme sa práve vypočinuté vrátili z dovolenky... Ale to ešte nie je všetko. Len-ano ani tá najlepšia móda a najmodernejšie kozmetické prípravky nepomôžu, ak nebudeš pamätať, že každý obličaj má inú krásu a každý potrebuje iný odtieň kozmetických prípravkov, inú úpravu. Ved' neexistuje jeden vzor pre všetky obličeje, jeden púder a jedna farba rúžu. Každá žena by mala vedieť zdôrazniť ten detail svojej krásy, ktorý je pre ňu najvhodnejší, ktorý jej pridáva na krásu a zasa mala by vedieť pritličiť ten, ktorý by nainradšej vôbec skryla.

Tu je niekoľko celkových smerníc novej módy:

Nemoderná ju už hrubá čiara na hornom viečku. Oči sú nadľah výrazné a zdôraznené, ale namiesto hrubej čiernej čiary sa používajú farebné rúže, pastele a tuhé púdre. Pre hlboko osadené oči používame jasné, pastelové púdre. Vypuklé oči dobре vypadajú v tmavšom oranžovanom (modrom, zelenom). Kútky očí pri nose rozveselujeme jasou — bielu alebo běžovou — tyčinkou.

Oboče kefujeme do pravidelného oblúka a iba v miromiadnych prípadoch, napríklad keď je oboče riedké alebo tenké, pridávame trochu tmavšej farby dobre zaostrenou tuškou pozdĺž jednotlivých vláskov. Horné a dolné mihalnice natierame „špiralkou“ s tušom.

Na celý obličaj kladieme štetcom tuhý alebo práškový púder. Pri veľmi bledej pleti pridávame pri lícných koštach maličko suchej, běžovej farby. Ústa pozorne malujeme běžovo-rúžovou tyčinkou.

Nová móda mení od základu aj účesy. Vlasy sa už netupirujú a neukladajú do vyberanej frizury. Sú mäkučké, uložené do veľkých vln a kaderí alebo zaviazané na vrcholku hlavy do malého uzla. Sú ešte aj iné účesy, niektoré sme ukazali v minulých číslach, ukazujeme aj dnes a ak nám to miesto dovolí, pochováme si o nich v najbližších číslach.

ODPOVEDÁME

S. K.: Často cestujem vlakom, hoci priznám sa, doteraz som nemala veľa príležitosti cestovať a preto sa vo vlaku cítim nesmelá. Napríklad neviem, či: 1) keď vchádzam do kúpe malá by som všetkých pozdravil, 2) keď som s niekým vo vlaku strávia niekoľko hodín a rozprávali sme sa, či by som sa malá predstavil, 3) keď niečo jem, mala by som ponuknúť aj spolucestujúcich alebo jesť iba sama? 4) keď je v kupé iba málo osôb a dosť voľného miesta, môžem silahnúť na lavičku?

Naša odpoveď bude krátká: 1) áno — mali by ste pozdraviť spolucestujúcich, povedať dobrý deň alebo dobrý večer, 2) nie ste povinná sa predstaviť spolucestujúcim, obyčajne rozhovor vo vlaku končí vzájomným „dovidenia“. Mená a adresy so spolucestujúcimi si vymeníte obyčajne vtedy, keď zistíme, že máme spoločných známych a je to zriedkavý prípad. Keď si spolucestujúci vymenia adresy obyčajne čakajú, že známost neskončí iba rozhovorom vo vlaku, že sa ešte stretnú — hoci u spoločných známych, o ktorých sa rozprávali, 3) môžeme ponuknúť spolucestujúcich jedlom, ale nie je to nutné. A keď už ponukáte, tak najvhodnejšie preto sú napr. cukríky alebo čokoláda a nie žemľa so šunkou alebo klobásou, 4) ak je v kupé dosť miesta kľudne si môžete lahnúť. Ale obyčajne také šťastie netrvá dlho. Keď si ale lahnate, mali by ste si využiť topánky a prikryť sa niečím, hoci aj vlastným kabátom, lebo pohlád na ženu ležiacu v takejto nepohodlnnej polohe nie je vždy esteticky.

MLADÝM • MLADŠÍM NAJMLADŠÍM

O DIEVČATKU, KTORÉ SA VOLALO SASANKA

Ked' prišla zima, napadlo veľa snehu. Deti sa vozili na sánkach. Vtedy som videla prvý raz dievčatko, ktoré sa volalo Sasanka. Sasanka sa sánkovala na Hlbokej ceste. Dolu z kopca pekne zišla, no dohora to ísť nechce. Skúša tlačiť sánky pred sebou, potom ich ťahá za sebou na povrázku. Už ju nôžky bolia. Zastaví sa pri chlapcoch, ktorí stavajú snehuliaka. Je guľatý, veľký ako na obrázku. Takého snehuliaka ešte nevidela. Hrá na trúbku a vie spievať. Spieva ticho, nehuláka. Sneh sa začal preosievať. Dievčatko, ktoré sa volalo Sasanka chce ísť už domov. Vietor bol studený. Fúkal spoza stromov. Snehuliak povedal dievčatku, aby sa nebálo, vede tu nestráší. Zelený vetrík ticho ti chodník umetie, opráši. Dievčatko povedalo spievajúcemu snehuliakovi: Ahoj. Ked' odišlo, snehuliak si hned do snehu ľahol. A spal. Snívalo sa mu o dievčatku, ako domov prichádza. Ako lúbi svoju matku, ktorá mu vlásy pohládza.

To je koniec rozprávania o dievčatku, ktoré sa volalo Sasanka. O dievčatku, ktoré som raz videla na sánkach.

Božena Trilecová

STAŇ SA MLADÝM DOPISOVATEĽOM ŽIVOTA

DECEMBER 1970 — FEBRUÁR 1971

Milí mladí čitatelia! Podmienky našej stálej súťaže sú jednoduché. Každý z Vás môže byť naším dopisovateľom pod podmienkou, že pošle tri listy do konca februára roku 1971. To bude prvé kolo súťaže a Vaše najlepšie listy v tomto kole odmeníme knihami.

O čom písat v prvom kole? Tematika závisí od Vás, ale chceme Vám napovedať. Vo Vašich listoch by sme si rádi prečítali napríklad: ako prikrumujete divú zver a vtákov v zime, aké staré ľudové zvyky sa podnes udržujú vo vašej dedinke, čo robia ľudia počas dlhých zimných večerov, aké sú Vaše najobľúbenejšie zimné hry? Prečo máte radu zimu?

Samoziemky to neznamená, že nemôžete písť aj na iné témy. Práve naopak, píšte o všetkom, čo príťahuje Vašu pozornosť a čo by sa podľa Vás hodilo na uverejnenie.

Vaše listy budeme uverejňovať na mládežníckej stránke pod zvláštnym titulkom „Mladí píšu...“

ZIMA

SNĚŽÍ SNÍŽEK, SNĚŽÍ

KOLEM STARÝCH VĚŽÍ,
BĚŽ, JIRÍČKU, BĚŽ,
PŘINES MI TU VĚŽ!

VĚŽ JE TĚŽKÁ, TÁTO,
NA NOHOU MÁ BLÁTO
A NA HLAVĚ SNÍH,
SOTVA BYCH JI ZDVIH.

František Hrubín

UROB SI SÁM

Dnes si pohovoríme o činnosti najrozšírenejšieho elektrického zvončeka a o jeho správnom zapojení, či regulácii.

Elektrický zvonček s Wagnerovým kladivkom je dômyselné riešenie, samotný systém zvončeka je akýmsi prvým krokom v dejinách automatizácie. Hoci elektrický prúd privádzame do zvončeka nepretržite (pokiaľ stláčame gombík), systém si ho sám preruší, a zvonček neustále zvoní. Princíp: elektrický prúd privádzame na príkaz z batérie cez stlačené tlačidlo do cievky elektromagnetu. V cievke sa vzbudí magnetické pole, ktoré prudko pritiahne kotvu zvončeka. Tá je na jednom konci pružne uchytiená — aby mohla kmitať — a na druhom, predĺženom konci je zakončená guľôčkou, ktorá dopadá na vlastný kovový zvonček. Pri takomto zapojení a po privezení prúdu do zvončeka kladivko by priskočilo iba raz a ostalo by prilepené k magnetu dotiaľ, dokiaľ by sme tlačili na tlačidlo.

Vynálezca Wagner chcel dosiahnuť to, aby zvončeková kotva neustále priskakovala a odskakovala, teda aby zvonček ozaj zvonil. Vymyslel teda prerušovač prúdu. Prúd do magnetu viedol cez nastaviteľnú skrutku dotýkajúcu sa kotvy v tom čase, ked' prúd do zvončeka nevedieme. Kotvička je vodivo trvalo spojená s jedným pólem cievky elektromagnetu. Pravda, druhý pól je zapojený na prúd stále, tak ako predtým. Ak teraz priviedieme do zvončeka prúd, prejde cez skrutku a kotvičku do elektromagnetu, vznikne magnetické pole, kotvička sa pritiahne k jadru zvončeka a zazvoní. Súčasne sa ale odpojí od skrutky a tým sa preruší prívod prúdu do magnetu. Magnetizmus zmizne, kotvička sa pružnosťou pružiny vráti do pôvodnej polohy a znova sa napoji na skrutku. Tak sa znova dostane do cievky prúdu, kotva priskočí, zazvoní a celý pochod sa opakuje. Zvonček neustále zvoní...

Frekvencia prerušovania predovšetkým závisí od nastavenia skrutky. Cím je vzdialenosť menšia, tým je počet úderov väčší. Ak je skrutka veľmi dotiahnutá alebo príliš vyskrutkovaná, zvonček prestáva zvoní.

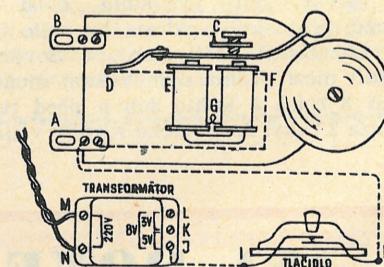
Zvončekový transformátor zmenšuje napätie siete z 220 voltov na 3,5 alebo 8 voltov. Svojím primárny vinutím

je stále pripojený na sieť, prúd zo sekundárneho vinutia privádzame cez tlačidlo na zvonček. Ak chceme, aby zvonček zvonil tiečie, použijeme výstup 3 V; ak použijeme od zdroja prúdu k tlačidlu alebo od tlačidla k zvončeku dlhé vedenie (napr. od vzdialenej brány), zapojíme sekundárne vinutie transformátora o napäti 8 voltov.

A teraz skúška technickej zdatnosti:

Na obrázku je zapojený elektrický zvonček, ktorý má jeden spoj vynechaný. Spoje sú vedené prerušovanou čiarou a sú označené veľkými písmenami. Stačí, ak nám napišete, že zvonček bude cengat, ak spojime písmeno X s písmenom Y.

Erno Lenčan

TOM JONES

Jeho pesničky pozná každý, pospevuje alebo píska si ich, či má 15 alebo 70 rokov. Volajú ho „Tiger Tom“ a hudobný svet mu pripisuje prívlastok momentálne najpopulárnejšieho anglického speváka na svete. Jeho kariéra sa začala pred piatimi rokmi, teda v čase, keď sa hudobný svet priam nadchýnil, a najmä doma v Anglicku — beatlesmi, vtedy, keď ich populárita vzrástala z mesiaca na mesiac i v zahraničí.

Jeho celé meno znie Thomas Jones Woodward, má 29 rokov, je otcem jedného syna a pochádza z Walesu. Jeho otec bol bankárom a bol na Toma veľmi prísný. Aj Tom musel tvrdzo pracovať. Jeho matka zasa vo voľných chví-

lach učila syna spievať. Podľa jej slov to vraj nebolo ľahké, pretože jej syn mal dobrý hľadobný sluch a sýty hlas, ako každý Walesan. Školu opustil v pätnásťich rokoch a šiel pracovať. V škole nebol veľký záchrak a najhoršie mu šla rodna reč — angličtina. Neviem-neviem, ako by to s ním dopadlo, nebyť toho hudobného a speváckeho nadania. Tom teda pracoval ako robotník v rukavičkárni, ako mužák, v papieri, predával výsávače... jednoducho prešiel mnohými zamestnaniami a je rád, že to všetko prežil a skúsil, pretože by si teraz nedokázal vziať svojho pokojného života. Nikdy sa za to nehanbil a v rozhovoroch rád prizná, že sa sem-tam pobil s chlap-

cami z ulice, že bol tvrdý chlap a spieval s chlapcami po večeroch na rohu ulice.

Jeho manželka Lynn si často spomína na časy, keď chodievala s Tomom do školy, ako ju chodieval odprevádzka domov. Vyrastli spolu a bolo celkom prirodzené že sa neskôr vzali.

Toma ako speváka objavil populárny skladateľ a manažér Gordon Mills a hoci jeho prvá nahrávka úplne preprala, nestrácal hlavu. Vedel, že raz príde tá chvíľa keď sa hviezda popularity rozsvieti naplno. Jeho vysoký a dramatický hlas-barytón, mu predurčovali skutočne veľkú budúcnosť. A jeho schopný manažér — neskôr súčasne manažér rovnako populárneho

anglického speváka Engelberta Humperdincka — to dokázal. Dnes zarába Tom rozprávkové množstvo peniazí za večer, za jedinú nahrávku v rozhlasu alebo televízii, žije v ustavičnom zhane, no na časy, keď si musel naložiť tvrdzo zarábať nezabúda. Možno práve preto je v súkromí veľmi vyrovnaný, keď má čas, chodieva s rodinou na výlety, športuje a odvádza, z každého turné telefónuje svojej rodine a pýta sa, čo je doma nové. A aký je jeho životný cieľ: aby mal stále svoj okruh poslucháčov a aby mohol zarobiť toľko, aby zabezpečil svojej žene a synovi a — prirodzene — predovšetkým svojim rodičom pokojnú starobu.

RADY • PORADŇA • RADY • PORADŇA • RADY

LEKÁR
ODPOVEDÁ
ANGÍNA

Aldona K. píše: „Deti z prostredia môjho synka sú často choré na angínu. Moje dieťa je zatiaľ združená a odolná proti infekčným nemociam, ale bojím sa, že nakoniec príde rad aj na neho. Je to ľažká nemoc, treba pozývať lekára, aké sú počiatocné náznaky a ako vtedy zaobchádzať s diaľafom?“

Drahá čitateľka! Angína je infekčným zapálením hrdla, zapričinené baktériami nazvanými pátričkovcami. Nie je to nemoc ľažká, končí sa obyčajne po niekoľkých dňoch, niekedy môže prebiehať ľažko a spôsobiť komplikácie.

Nemoc sa prevážne začína silným boleslím hrdla, hlavy a horúčkou. Hrdlo je silne začervené na zväčšených mandľach vidieť hnisavé ložiská, žlazy bývajú tiež zväčšené.

Angínu nemožno podceňovať. Rýchla lekárska pomoc je nevyhnutná o to viac, že tak isto ako angí-

na začína u detí aj šarach a záškrt. A okrem toho ak skorej začneme liečenie máme väčšiu možnosť vyhnúť sa prípadným komplikáciám, ako napríklad zápal ladvín a srdečného svalu, kľbov a iných nemocí, ktoré môžu byť následkom angíny.

Ako sa opatruje dieťa choré na angínu? Cez celý čas trvania nemoci musí ležať v posteli. Keďže angína je infekčnou nemocou, treba pred infekciou chrániť aj okolie, najmä deti. Chorého mala by opatruvať iba jedna a tá istá osoba, ktorá si musí predpísat lekár.

kladne myť ruky po každom styku s nemocným, po každom zákroku pri ňom. Nádoby a vôlebe riad, ktorý chory používajú treba tiež umývať osve. Odporučá sa, aby všetci obyvateľia z prostredia nemocného pro-fylakticky vypĺňovali hrdlá nejakým dezinfekčným prostriedkom.

Angínu sa lieči prevážne protihorúčkovými a protizápalnými prostriedkami, ako aspirín, pyramidón, alebo protibaktériovými prostriedkami (sulfamidy, antibiotiká). Musíme si však zapamätať, že liečenie a lieky musí predpísat lekár.

dažd z zyskiem tovaru nie preznaczonego w tej jednostce do bezpośredniej sprzedaży konsumentom. Takiej samej sankcji podlega ten kto zbywa lub nabyla w celu odsprzedaży z zyskiem wyżej oznaczony towar. Osoba prowadząca przedsiębiorstwo handlu detalicznego lub w nim zatrudniona która zbywa towar w celu odsprzedaży z zyskiem lub też osoba uczestnicząca w tzw. handlu lańcuszkowym takim towarem podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 3.

Sprawca z któregoj z wyż. opisanych form handlu spekulacyjnego, który uczyńił sobie z pośpelnienia tych przestępstw stale źródło dochodu albo który dopuścił się spekulacji mieniem znacznej wartości a więc przekraczającym wartość 100.000 zł. podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10. (art. 221).

Osoba, która nie posiada uprawnień handlowych a gromadzi w celu odsprzedaży z zyskiem towary w

ilościach oczywiście nie-współmiernych do potrzeb własnych jako konsumenta podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 3 (art. 222). Takiej samej karze podlegają osoby zatrudnione w jednostce gospodarki uspołecznionej, które sprzedają nie mając do tego uprawnienia, zamiast towaru przeznaczonego do sprzedaży w tej jednostce towar własny lub innej osoby, albo które zamiast świadczenia usług w imieniu przedsiębiorstwa w którym są zatrudnione korzystając z urządzeń tego przedsiębiorstwa wykonywają w znacznym zakresie usługi w celu osiągnięcia korzyści majątkowej z tym, że sankcja jest wyższa — od 6 miesięcy do lat 8 pozbawienia wolności — jeżeli sprawca z tych przestępstw uczynił sobie stale źródło dochodu albo jeżeli dopuścił się przestępstwa w stosunku do mienia znacznej wartości (przekraczającego wartość 100.000 zł) — (art. 223).

Działanie polegające na

skupowaniu przez osobę do tego nie uprawnioną, w celu odprzedaży z zyskiem towarów nabytych w kraju za obec pieniądze, wpłacane w kraju lub zagranicą, albo na skupowaniu dokumentów uprawniających do otrzymywania takiego towaru, lub też na odprzedaży z zyskiem takich towarów lub dokumentów jest zagrożone karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat (art. 224). Takiej samej karze podlega, kto przy sprzedaje towaru lub świadczenia usług oszukuje nabywcę co do ilości, wag, miary, gatunku, rodzaju lub oceny albo posługuje się nierzetelnym narzędziem pomiaru, jak również ten, kto przy nabyciu produktów rolnych lub hodowlanych oszukuje dostawcę co do ilości, wag, miary, gatunku lub cenę albo posługuje się niezetelnym narzędziem pomiaru (art. 225).

Witold Ferfet

ŠÍŠKY

Rozpočet: 300 g krupicovej múky, 30 g margarinu, 30 g kryštalového cukru, 10 g droždia, 1/2 kg kapusty, 30 g masti, 50 g kryštalového cukru, 20 g masti na pomastenie, 1 vajce, mlieko podľa potreby.

Do preosiatej múky dáme cukor, rozdrobené droždie, rozpustený tuk, žltok, soľ a vlažné mlieko. Vypracujeme cesto, ktoré necháme na teplom mieste vykysnúť. Na pomúčenej doske cesto vyvalkáme asi na hrúbku stebla, formičkou pokrájame na rovnaké štvorčky, ktoré uhlopriečeme v strede prerežeme, jeden roh pretiahneme cez otvor a vyprážame. Nakoniec posypeme cukrom.

Šísky možno pripraviť aj plnené, podobne ako buchty.

FÁNKY

Rozpočet: 250 g polohladkej múky, 30 g margarinu, 20 g práškového cukru, 1 žltok, 1/4 balíčka prášku do pečiva, 2-3 lyžice kyslej smotany (podľa potreby), 20 g práškového cukru na posypanie, soľ, masť na vyprážanie.

Do preosiatej múky potrájame margarin, pridáme soľ, cukor, žltok, prások do pečiva, smotanu a vypracujeme husté cesto, trochu riedsie ako na rezance. Cesto necháme asi 1/2 hodiny stát. Potom ho vyvalkáme asi na hrúbku stebla, formičkou pokrájame na rovnaké štvorčky, ktoré uhlopriečeme v strede prerežeme, jeden roh pretiahneme cez otvor a vyprážame. Nakoniec posypeme cukrom.

BRYNDZOVÉ TYČINKY

Rozpočet: 250 g hladkej múky, 250 g margarinu, voda, soľ, octu, 1 žltok, 20 menších jablk, 200 g práškového cukru, mletá škorica.

Jednu tretinu múky zmiesime s margarinom a sformujeme do kocky. Do ostatnej pridáme bryndzu, soľ, žltok, vodu, vypracujeme vlažné cesto, z ktorého urobíme bochník a necháme na pomúčenej doske stát asi 15 minút. Potom do cesta zabalíme margarínovú kocku a vyvalkáme ho. Skladáme a rozvalkáme ho ako listkové cesto. Trikrát poskladané cesto vyvalká-

me na hrúbku 1/2 cm, potrieme rozľahánym vajcom, pokrájame na tyčinky, ktoré posypeme soľou a rascou a upečieme v stredne teplej rúre.

JABLKÁ V ŽUPANE

250 g hladkej múky, 250 g margarinu, voda, soľ, octu, 1 žltok, 20 menších jablk, 200 g práškového cukru, mletá škorica.

Z múky, margarinu, soli, octu, žltka a vody urobíme obyčajné lístkové cesto, ktoré vyvalkáme na obdlžník a pokrájame na 20 štvorcov. Do prostriedku každého položíme umyté a olúpané menšie jablká zbavené jaderníka a obalené v škoricovom cukre. Rožky cesta potrieme bielkom a preložíme cez stred jablka tak, aby boli všetky štyri rožky na sebe, a prepichneme ich špáradlom. Jablká pečieme v horúcej rúre. Z upečených špáradl vytiahneme a namiesto nich dámé olúpané mandle zastruhané do podoby kliniek.

KAPUSTNÍKY

Rozpočet: 300 g krupicovej múky, 30 g margarinu, 30 g kryštalového cukru, 10 g droždia, 1/2 kg kapusty, 30 g masti, 50 g kryštalového cukru, 20 g masti na pomastenie, 1 vajce, mlieko podľa potreby.

Do múky pridáme rozpustený margarin, vajce, soľ, cukor, droždie, vlažné mlieko a vypracujeme tuhšie cesto, ktoré necháme na teplom mieste vykysnúť. Na rozpálenej masti upržíme cukor na karamel. Pridáme nadrobno posekanú kapustu, posolíme a dusíme. Vykysnuté cesto na pomúčenej doske vyvalkáme, pokrájame na rovnaké štvorčky, ktoré plníme vychladnutou kapustou. Po zabalení ich dáme na vymostený plech, dookola roztačíme, necháme vykysnúť, pomastíme rozpusteným tukom a pečieme v stredne teplej rúre.

ZIVOT
CZASOPISM
SPOŁECZNO
KULTURALNE

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce. Ukaże się około 15 każdego miesiąca. Redaguje Kolegium w składzie: František Bednarek, Cecilia Biegunová, Augustyn Bryja, Adam Chalupec (redaktor naczelny), Ján Kríšák, Lídia Mšalová, Ignác Nižník, Waclaw Luščiński.

Tłumaczenie i korekta jęz. czeskiego — Valerie Wojnarowska. Tłumaczenie na jęz. słowacki — Elżbieta Stojowska. Weryfikacja stylistyczna tekstu słowackich i korekta — Eudyma Skalická. Red. techniczny — Krystyna Tomczyk. Oprac. graf. — Joanna Derez.

Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „WSPÓŁCZESNE” RSW „PRASA”, Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11.

ADRES REDAKCJI: WARSZAWA, FOKSAL 13. TEL.: 26-44-49, 26-04-55, 26-42-57.

KALENDÁR 1971

JANUÁR — LEDEN

1 PIATOK	Nový rok	16 SOBOTA	Vladimír
2 SOBOTA	Makar	17 NEDEĽA	Anton
3 NEDEĽA	Danuta	18 PONDELOK	Margaréta
4 PONDELOK	Eugén	19 UTOROK	Marta
5 UTOROK	Eduard	20 STREDA	Fabián
6 STREDA	Troch kráľov	21 ŠTVRTOK	Agneša
7 ŠTVRTOK	Július	22 Jún	PIATOK
8 PIATOK	Severín	23 SOBOTA	Mária
9 SOBOTA	Julian	24 NEDEĽA	Felicia
10 NEDEĽA	Ján	25 PONDELOK	Pavol
11 PONDELOK	Honoráta	26 UTOROK	Paulína
12 UTOROK	Benedikt	27 STREDA	Ján
13 STREDA	Veronika	28 ŠTVRTOK	Augustín
14 ŠTVRTOK	Felix	29 PIATOK	František
15 PIATOK	Pavol	30 SOBOTA	Matúš
		31 NEDEĽA	Ján

vých. sl. 7.45
záp. sl. 15.34
vých. sl. 7.39
záp. sl. 15.52

vých. m. 10.05
záp. m. 20.59
vých. m. 20.20
záp. m. 9.13

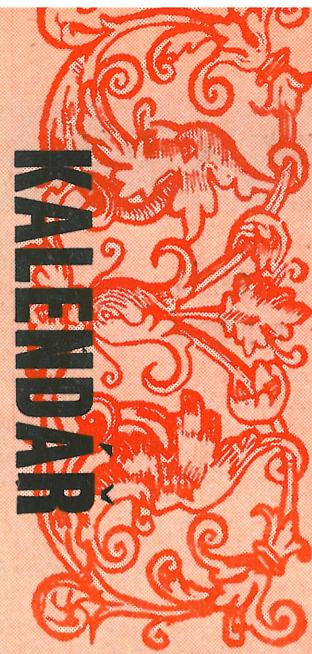
FEBRUÁR — ÚNOR

1. PONDELOK	Ignác	9. UTOROK	Cyril
2. UTOROK	Hromnice	10. STREDA	Jacek
3. STREDA	Blažej	11. ŠTVRTOK	Mária
4. ŠTVRTOK	Dominik	12. PIATOK	Julián
5. PIATOK	Adelajda	13. SOBOTA	Katarína
6. SOBOTA	Dorota	14. NEDEĽA	Valentín
7. NEDEĽA	Richard	15. PONDELOK	Jozef

VERITE SNOM? NIE? ANI MY NEVERIME. ALE PREDSA KAZDÝ Z NÁS SA NIEKEĎ POZRIE DO SNÁRA. AJ KED TO POKLADA ZA PREDSDOK NASICH BABÍCIK. KONECNE VEĐ JE TO IBA ZABAVERA!
 Bažant — si milovníkom prepych, nádhery — jest ho — budeš dobre obslužený
 Čepac mat na hľave — budeš mamičkou
 — davať dobu z hľavy — beznádejná láska
 — prati — štasticie a spokojnosť
 — šít — skoro sa vydáš
 Čin na vode vidieť — nová láska ta láka
 — plaví sa v ňom — nevera
 — vidieť potopit — stratis rovňajúcu sa lásku
 Dvere na dome otvorené — budeš priateľský priateľ
 — zavreté — prideš do styku s neprijemným ľudmi
 — skrapijúce — neprijemná návšteva
 — vidieť horief — budeš mat priateľa
 Elektrické svetlo — dostaneš dôležité vysvetlenie
 Fúkat do ohňa (ústami) — oheň
 — do rúk — niekomu dás dárak
 — na budobný nástroj — priateľstvo
 Had zabit ho — zneškodníš nepriateľa
 — vidieť ako ho chytajú — stratis peniaze
 — veľa ich vidieť — krátká nemoc
 Jama podnút do nej — niekto ti chce uškodiť
 — vidieť ju — včas sa vyneš neprijemnostiam
 — kopat — urobis dižobý
 Kanec divý vidieť ho utekať — vyviazol si z nebezpečia
 — zabit ho — budeš mat neprijemné dobrodružstvo
 — chytat — radost a prijemné chvíľky
 Lôd na vode — zisk
 — na zemi — twoja práca sa nevypláca
 — vidieť nakladat — úspešný obchod
 — plaví sa hľou — štasticie
 — bez riadenia — neuspech
 — vidieť buďdat — vratká láska
 — v zálive — radost
 — bez stažňov a vesiel — bieda, z ktorej najdeš východisko

NEUMÍTE SI PORADIT S RŮZNÝMI POTÍŽMI A ROZČILUJÍCÍMI VÁS ZÁLEŽITOSTMI? NAPISTE NAM NA ADRESU: REDAKCE „ŽIVOT“ WARSZAWA, UL. FOKSAL 13, I. p. ODPOVÍME VÁM A PORADÍME NA STRANKÁCH NAŠEHO ČASOPISU A V DOPISECH.

Cena prenemeraty krajowej: kwart. 3 zł, półroczn. 6 zł, roczn. 12 zł.
 Instytucie państwowe, społeczne, zakłady pracy, szkoły, itp. mogą zamawiać prenumeraty wyłącznie w miejscowych Oddziałach i Delegaturach „Ruch”, w terminie do 25 listopada na rok następny.
 Prenumeratorzy indywidualni mogą opłacać prenumeraty w urzędach pocztowych i u listonoszy, lub dokonywać wpłat na konto PKO Nr 1-6-100020 — Centrala Kolumna Prasy i Wydawnictw „Ruch”, Warszawa, ul. Towarowa 28 (w terminie do 10 dnia miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty).
 Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 40% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje Biuro Kolportażu

LEDEN	ÚNOR	BŘEZEN
1. P NOVÝ ROK	●	1. P Albín
2. S Blahorád	○	2. U Hromnice
3. S Blažej	○	3. S Kamil
4. N MECISLAV	○	4. Č Jarmila
5. P Dobromila	○	5. P Teofila
6. S Dorota	○	6. S Miroslav
7. N RICHARD	○	7. P Hynek
8. P Milada	○	8. U Anežka
9. Ū Apolena	○	9. Č Tamara
10. S Mojmír	○	10. P Danuše
11. Č Božena	○	11. S Lukáš
12. P Svatoslava	○	12. S Vlastimil
13. S Kateřina	○	13. Č Eduard
14. Č Radovan	○	14. Č Anděla
15. P Vladislav	○	15. Č Bořek
16. S Vladimír	○	16. Č Růžena
17. N DRAHOŠLAV	○	17. S Radomil
18. P Veronika	○	18. N NEDELE VELKONOČNÍ
19. U Dobravka	○	19. P Ludvík
20. S Ctislav	○	20. U Justyna
21. Č Běla	○	21. Č Heřman
22. P Slavomír	○	22. S Vlastimil
23. S Zdeněk	○	23. Č Gabriel
24. S Popelec	○	24. S Marie
25. P Miloš	○	25. Č Božetěch
26. U Pavlina	○	26. P Emanuel
27. S Přibyslav	○	27. S Lýdie
28. Č Karel	○	28. N SONA
29. P Zdislav	○	29. P Jan
30. S Maria	○	30. U Arnošt
31. N SPYTHINĚV	○	31. S Kvído

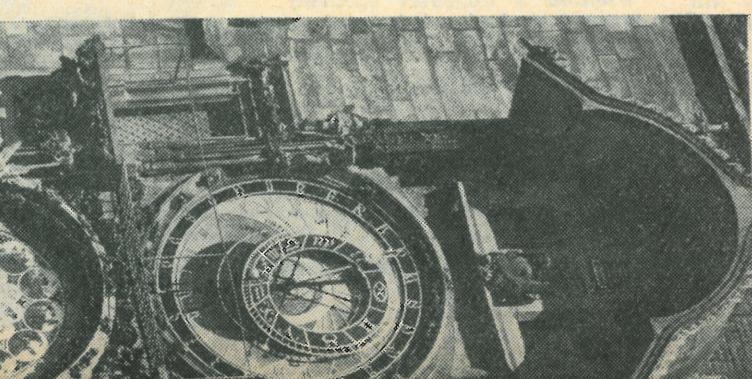
KALENDÁR

ŽIVOTA

ČERVENEC	SRPEN	ZÁŘÍ
1. Č Jaroslava	1. N VĚRA	1. P Samuel
2. P Marie	2. P Gustav	2. Č Adéla
3. S Radomír	3. Ū Miluše	3. P Bronislav
4. N PROKOP	4. S Dominik	4. S Jindřiska
5. P Cyril a Metoděj	5. C Milivoj	5. N BORIS
6. U Mistr Jan Hus	6. P Oldřiška	6. P Boleslav
7. S Mez. družstevní den	7. S Lada	7. U Regina
8. Č Alžběta	8. N SOBĚSLAV	8. S Marie
9. P Drahotislava	9. P Roman	9. Č Daniela
10. S Libuše	10. U Vavřinec	10. P Irma
11. N OLGA	11. S Zuzana	11. S Emilian
12. P Borek	12. C Klára	12. N MARIE
13. Ū Markéta	13. P Alena	13. P Libor
14. S Karolína	14. S Syva	14. U Radomíra
15. Č Jiřidřich	15. N HANA	15. P Terzie
16. P Luboš	16. P Jáchym	16. S Havel
17. S Bohuslav	17. U Helena	17. P Leopold
18. N DRAHOMÍRA	18. C Ludvík	18. U Maximilián
19. P Ceněk	19. Č Ludvík	19. S Renáta
20. U Česlav	20. S Augustýn	20. Č Krasostav
21. S Vítězslav	21. S Jana	21. P Naděda
22. Č STÁTNÍ SVÁTEK PLR	22. N BOHUSLAV	22. S Stanislav
23. P Lubomíra	23. P Lubomíra	23. P Theodore
24. U Bartoloměj	24. U Bartoloměj	24. P Cecília
25. S Radim	25. S Zlatušek	25. P Jakomír
26. Č Luděk	26. P Otakar	26. P Oleg
27. P Otakar	27. P Kosma	27. U Matouš
28. S Augustýn	28. S Augustýn	28. U Ottmar
29. N SJAKUB	29. N VLASTA	29. S Mez. den studentů
30. P Anna	30. P Růžena	30. S Romana
31. S Ignác	31. S Pavlina	31. N SAVÁ

ŘÍJEN	LISTOPAD	PROSINEC
1. P Všechn svatých	1. S LEV	1. S SVÁTEK PRÁCE
2. S Galina	2. Č Blanka	2. N ZIKMUND
3. N BOHUMIL	3. P František	3. S Richard
4. P František	4. S Barbora	3. P Marie
5. N JITKA	5. N JITKA	4. U Monika
6. P Emerich	6. P Mikuláš	5. S Irene
7. U Ambrož	7. U Ambrož	6. Č Jan
8. S Věra	8. S Květoslava	7. P Stanislav
9. S Diviš	9. Č Ludmila	8. S Č Ema
10. N ZABOJ	10. P Bohumír	9. N STATNÍ SVÁTEK CSSR, DEN VÍTĚZSTVÍ
11. P Jan Zářka	11. P Evžen	10. Č BOŽÍ TĚLO
12. U Maxmilián	11. Č Martin	11. P Flóra
13. S Renáta	12. P Benedikt	12. S Antonie
14. Č Krasostav	13. P Lucie	13. N ANTONÍN
15. P Terezie	14. U Alfreda	14. N KVĚTUŠE
16. S Havel	15. S Zdeněk	15. P Alois
17. P Leopold	16. Č Lubina	16. S Zbyněk
18. P Lukáš	17. P Daniel	17. C Adolf
19. U Michaela	18. S Miloslav	18. P Ivan
20. S Vendelin	19. U Michala	19. Č Václav
21. Č Brigita	20. S Čestmíra	20. P Lubomír
22. P Haška	21. S Tomáš	21. U Peter a Pavel
23. P Theodore	22. S Božena	22. S Šárka
24. N RAFAEL	23. P Cecília	23. P Slivestr
25. P Zíva	24. U Klement	24. P Adam a Eva
26. U Dimitrij	25. S Emílie	25. S 1. SVÁTEK VÁNOČNÍ
27. S Zofia	25. Č Kateřina	26. N 2. SVÁTEK VÁNOČNÍ
28. Č Tadeáš	26. P Konrad	27. P Iveta
29. N HENRIETA	27. S Xenie	28. S Medard
30. P Blažej	28. Č Božena	29. S Stanislava
31. U Ondřej	29. P Silvie	30. Č David
32. N STEPANKA	30. S Marcel	31. P Slivestr

DUBEN	KVĚTEN	ČERVEN
1. Č Hugo	1. U Mez. den dětí	1. P Nový rok
2. P Františka	2. S Jaromír	2. N MEČISLAV
3. S Richard	3. S Kamil	3. N IVANA
4. N IVANA	4. Č Jarmila	4. P Blažej
5. P Dobromila	5. P Teofila	5. P Dobromila
6. S Dorota	6. S Miroslava	6. S Tři králové
7. N RICHARD	7. P Vilma	7. Č Čestmír
8. P Milada	8. P Mez. den žen	8. P Božena
9. Ū Apolena	9. Ū Kateřina	9. P Svatováclav
10. S Mojmír	10. S Mojmir	10. S Vlastimil
11. Č Božena	11. Č Anděla	11. Č Radovan
12. P Svatoslava	12. P Rehoř	12. P Bohdána
13. S Kateřina	13. S Růžena	13. S Vlastimil
14. N VALENTYN	14. N MATYlda	14. N VALENTYN
15. P Vladislav	15. P Jiřina	15. P Vladislav
16. S Vladimír	16. P Ludvíka	16. P Ludvík
17. N DRAHOŠLAV	17. P Ludvíka	17. P Ludvíka
18. P Veronika	18. P Jiřího	18. P Veronika
19. U Dobravka	19. U Dobravka	19. U Dobravka
20. S Ctislav	20. S Ctislav	20. S Ctislav
21. Č Běla	21. Č Běla	21. Č Běla
22. P Slavomír	22. P Slavomír	22. P Slavomír
23. S Zdeněk	23. S Zdeněk	23. S Zdeněk
24. S Popelec	24. S Popelec	24. S Popelec
25. P Božetěch	25. P Božetěch	25. P Božetěch
26. P Emanuel	26. P Emanuel	26. P Emanuel
27. S Lýdie	27. S Lýdie	27. S Lýdie
28. N SONA	28. N SONA	28. N SONA
29. P Jan	29. P Jan	29. P Jan
30. U Arnošt	30. U Arnošt	30. U Arnošt
31. S Kvído	31. S Kvído	31. S Kvído